כל הבשר פרק שמיני חולין

בלם לה לחתלא • פירוש ופת עמה: **דתם** מעוס שכתלא • עבדין כדין. וכי שמין לן לאמרו כלא נמלה: דעתי קצרה. מקמעינ לחי דאמרינ שמעולגי ידי לי לפסי לאכול בידי: בבלאי המתמות מתמות גלרין וכוכרכן דיהין בסם ומאוכלים בלא נטילת ידים: לישנא ברבב (ושמואל). לכמרנים מתם לה דאמרינ שמעולגי לגרב דאכלי מעפה מעוס לגלא עבו ידי הוא: והא דעתי קצרה קאמר ליה. מלמא נטל ידיו: התירון מפה לאוכלי תרומה. דהכהנים ובזין הן ולא נטעי: ולא התירו לאוכלי. מוליסס נטיכלה לפי קפוסס לגרדין דהמגר כמו הכהים: אוכל מחמת מאכיל. מדס שמולל מיל מיני המוהב לאוכל מין נריך הפולל נטילת ידים לו לפן נריך: בלם ליה אומצא. מחך לי מחיכת כמר: בלם. בס"ס קמוסס כמו (מלכים לב) עדין בגנוס שמתמה והיכון מחמכין: בלמון (בגנוס) בל פום ולי: ינלה בלם ליה לומלה לגון המוסה בגמלים כמו (בראשית לד מב) מין בגוס בגי מוחין לגלה מעגן ונגנין מקומות: אי לאו דרב המנונא אח. חלם מגס חל

*אמאי מוהר חלב נבלה הוא? מכלל דאיכא מתקרב רבינא קמיתא לכבול מעם מחיצה נבלה ובשום מחיצה היתר לכבול רוסב הוצאת מן הנבלה וקשה ל"ל לדבריו דתנינא גבי אסרה תורה ולא חלב ולא מלא כמלאת מחיצה של חלב שבתוכה נבלה ולריך שיהא כבוד כולה דמלא מרכבין ולריך שיהא כבוד כולה דמלא מרכבין לא לריך ס' אלא כעבר האיסור הנבלע כה לא חלב אמ"ל דגבי אסרה תורה ולא חלב אמ"ל מ"מ מרכבין חלב נבלה אלא כפלה מלא מחיצה בבר המעורב בו אין ל ד' דין חלב מעמא אלא מחיצה כתוב שבוה הקפה מן בחלב אמר דבר אסור אלא אלא לעולם קסבר רב חלב נמי אסור והכא במאי עסקינן כגון שנפל לתוך יורה רותחת *דמבלע בלע מפלט לא פלט מוף מה כי נייח הדר פליט כשקדם ומליקו נופא חצי זית בשר וחצי זית חלב שבשלן זה עם זה אמר רב לוקה על אכילתו ואינו לוקה על בשולו מה נפשך אי מצטרפין אבשל נמי לילקי אי לא מצטרפין אאכילה נמי לא לילקי לעולם לא מצטרפין ובאמורה נדחלהולי אמר אף לוקה על בשולו וכן חני לוי *בסתרגיתין *כשם שלוקה על אכילתו כך לוקה על בשולו ובאי זה בשל אמרו בבשול שאר דברים אוכלין אותו מרמה בשולו ואפשר לסרוחו עצמו דתנאי היא דתניא *מצת חלב שנפלה על הדתיכה כיון שנתנה טעם בתיכה הדתיכה עצמה נעשה נבלה ואוסרת כל הדתיכות כולן מפני שהן מינה דברי ר' יהודה וחכ"א עד שתתן טעם בדוטב ובקיפה ובדתיכות אמר רבי נראין דברי ר' יהודה בשלא ניער ושלא כבסה והברו חכמים *בשניער וכבסה אמ' לא ניער ולא כבסה אלימא לא ניער כלל ולא. כבסה כלל מבלע בלע מפלט לא פלט ואלא לא ניער ברחלה אלא בסוף ולא. כבסה ברחלה אלא בסוף אמאי הא בלע והא פלט קסבר אפשר לסרוחו אסור מבלע.

המעורב בחלב ולא מתבטל: ל' לחוץ זרוח דמבלע בלע מפלט לא פלט ל' לפנים הוא דפליט דבסתמיות ורק בקדרה ברותחת מתחבר מרתיח המים מן הרקע ונן בשר שומן נתפשט בתוכה ומי רבינו. מתחל דהא דקאמר מפלט לא פליט הייט מר שיהא שבע מלבלוע חלב לאחר שנתבשל מזון ופולע ונן פרש הרב רבינו מאיר ז"ל סוף סוף כ"ש הדר פליט הייט כ' ביים מבלעאם ותמצי מקדם ומלבע קדרה שנמוד בלשון ותוכן כלים והקטרת הסתרות כמבלעים אותם בתוך זרוס גדולה ומעתן לתוך מבבשים כשבמים ולותרן היה מלרך רבינו שמעתל לשהיה שעה גדולה מד' כי ביאה לשם קיאת נמוד כלעיה ולאלעם. אמ"ל ודבר מתוס הוא דמן כתן לרק מעשר זה ותוקר ר"ש דהא דקאמר הכא מבלע בלע מפלט לא פליט הייט לא פליט מה מבלע מבשיו אבל מה שהיה מבלע מקום פליט ולתן. לאחר מעשה זה לבעל כלי שהוא בן יומו בטלן בשים בשים לבטל האיסור אבל אינו בפיים בשבן לוחרון מבשל הרוס מבלע בלע מלאת בלשון לא פליט לסרוחו אסור. מפני שהוא בלשון לא פליט בן מבלע לוחר דבי הרי דאמר מבלע בלע פליט לא פליט מה מבלע מבי מי מבלע בלע מה פליט ומה הלכה דאמר לאבעל. אמר לא מה בבעלמא הלכתן לבעל לבעל לבעל

ורבי יהודה אכילה כתיבה ביה ורבנן הוא אכילה דכו׳ אית ביה ארבעה וקבשה ויתום ואבל חד בזית מרוויה ורבי יהודה מאשר על כף הירך ופקא ורבנן הוא כיבוי. לימ׳ לרבי שמואל דאמר שמואל לא אמרה תורה אלא שעל כף הירך ור׳ יהודה הירך כתיב דכולה ירך ורבנן *דתנא דפשים אסורים בכולה ירך לאפוקי ריצון דלא דלעולם שעל הכף ותא״ל כף כתיבי: **דמתני׳** ירך שנתבשל בה גיד הנשה אם יש בה בנותן טעם הרי זו אסורה כיצד בשר משערין אותה בבשר בלפתן יגיד הנשה שנתבשל עם הגידים בזמן שמבירין בנותן טעם ואם לאו כולן אסורין והרוטב בנותן טעם זכן הריסה של גבלה וכן הריסה של רב מבא שנתבשלה עם הריסות בזמן שמבירין בנותן טעם ואם לא כולן אסורות והרוטב בנותן טעם: **גמ׳** אמר שמואל לא שנו אלא שנתבשל בה גאבל נצלה בה קלף ואוכל עד שמגיע לגיד אזני והאמר רב הונא גדי שצלאו בחלבו אסור לאכול אפילו כראש אזני שאני

ורבי יהודה אכילה כתיבה ביה ורבנן הוא אכילה דכו׳ אית ביה ארבעה וקבשה ויתום ואבל חד בזית מרוויה ורבי יהודה מאשר על כף הירך ופקא ורבנן הוא כיבוי. לימ׳ לרבי שמואל דאמר שמואל לא אמרה תורה אלא שעל כף הירך ור׳ יהודה הירך כתיב דכולה ירך ורבנן *דתנא דפשים אסורים בכולה ירך לאפוקי ריצון דלא דלעולם שעל הכף ותא״ל כף כתיבי: **דמתני׳** ירך שנתבשל בה גיד הנשה אם יש בה בנותן טעם הרי זו אסורה כיצד בשר משערין אותה בבשר בלפתן יגיד הנשה שנתבשל עם הגידים בזמן שמבירין בנותן טעם ואם לאו כולן אסורין והרוטב בנותן טעם זכן הריסה של גבלה וכן הריסה של רב מבא שנתבשלה עם הריסות בזמן שמבירין בנותן טעם ואם לא כולן אסורות והרוטב בנותן טעם: **גמ׳** אמר שמואל לא שנו אלא שנתבשל בה גאבל נצלה בה קלף ואוכל עד שמגיע לגיד אזני והאמר רב הונא גדי שצלאו בחלבו אסור לאכול אפילו כראש אזני שאני

כי אמר רבי אמי אמר שמואל לגבי נדיים ולמנות ים בו בעון עשה. הטעם כל כשהיו עמהם ומעלה כל מלכות ומלוי מפעמים ומלא כדי לקיים מצוה

ריבה שאני: יוכן חתיכה של נבלה [וכו'] ‡ והבטל ברובא הניחא למאן דאמר "כל שדרכו לימנות שניו אלא למ"ד את שדרכו לימנות שניו מאי איכא למימר שאני: דחיכה דואיל ודאויה להתבבד בה לפני הארורים וצריכא דאי אשמעינן גיד משום דבריה היא אבל דחיכה אימא לא, ואי אשמעינן חתיכה דואיל ודאויה להתבבד בה לפני הארורים אבל גיד אימא לא, צריכא! ‡ רבה בר בר חנה: חתיכה של נבלה: ושל דג טמא אינה אוסרת עד שיתחן פעם ברוטב ובקיפה ובחתיכות אוכן רב אסרא עליה הדש ‡ כיון שנתן טעם בחתיכה הראשונה עצמה נעשית נבלה ואוסרת כל דהתיכות בולן כפני שהן מינה אמר ליה רב ספרא לאביי מכדי רב כמאן אמרה לשמעתיה ברבי יהודה דאמר "סתן במינו לא בטיל כאי אוריא כי נתן טעם אפילו כי לא נתן טעם נמי אמר ליה הכא במאי עסקינן בשקדם וסלקו דקא אמר אפילו

הניחא למ"ד. כמתכת כלה (קף ג:) כל שדרכו לימנות שניו. במתכת עגלה (פ"ג משנה ט) נמי מטילי חולין לא בטיל דו נמי לא בטיל דמעמיס שמעמיס לחדש נמצא לומנין לחמרים שיעור: נגרה שמא קמן מן הקבוט כיון שלא אסור ביכר כדפרישה נמי אלא למ"ד את שדרכו. מיוחד לומנין הוא דלא בטיל כגון מנלין? (קף יא.) ודכר אחיו לא בטיל דמ"מ אע"פ שנמצה בטיל נבלה ‡ חתיכה של נבלה. ומיהיה: אחה אוסרת. בטלעמה עד שיהא כה כדי ליתן טעם ברוטב ובקיפה ובמסמיכות: אוכן רב אמורא עליה. דמעיל מתוגמנן לפני לרגלם ולהמעיל לרגים לא. ‡ ימנין מרבה על בר מינה: הכיון שנתנה טעם בחתיכה. אחת שבראה נעלה תמיד. לו שנתבטלה אחלה בעמה קדוש מיכן אחר החתיכות בקלרה ולא היה כו. בשיש לחיטות ומעמה הנבלה טעם בה. ולא"ב. לחיטות: אסרה לחתיכות בקרנה ‡ חתיכה. ון מקבלה. טעם הנבלה לעשה נבלה עצמה: ואוסרת כל החתיכות כולן מפני שהן מינה. וקא ס"ד מפני שהן מינם לא בטל ואסלו ‡ בהן מי: ביטול. ‡ אמר ליה מקום מתנן לה מרגלה. אמר ליה: אי אישתיה. לא דמי: אמר ליה. אחרי דלמא שאני שאור שחימצו קשה: ‡ מקשה מתיריה: לא כל השעורים שוים. ליתן טעם: דבעיות. על יד מקום לוקחי מלחים: מלחים. על יד עטוה אל. דבר אחר: ומלחים. הוו מתנן דלקח מלחים: ‡ אמר ליה. מ"מ דבעיות ובן מרבעה אלמן לא בטיל. לא בטיל: אמר ליה. אי דמי: אמר ליה. אי דמי: אמר ליה. אי דמי

ס"ג מה נפשך אי קסבר איסור חל על איסור לחייבי נמי משום גיד ואי אין איסור חל על איסור לחייבי משום טומאה דקרים ואי קסבר אין בגידין בנ"ש לחייבי משום גיד. לעומר ולמי לן בגידין בנ"ש ומנ"ש פטור משום טומאה דקרים ואי קסבר למיפטרינהו הכא משום דלמן איסור אורה אור

[לקמן קיג: קידי קמי מעמוד לב' קדושין מע' ביכורים יד: כל מעלה מן]

מל על איסור דהא ליכא מעמה: אמר רבא לעולם קסבר אין בגידין בנ"ש. ליפוך אין. כמן. עומאה ומקום. גיד. נמי. ליכא דקסבר. מיט טהר. בטמאה ונעמאה נמי מקום. לעין איסור חל. על. איסור. אלא דמעמיה קלא. בהיא דאמר. כי: ס"ג אמר רב יהודה אמר רב האוכל גיד הנשה של בהמה ר"מ מחייב שתים כי דמרמים חכמים באוכל גיד של עוף. דמתיר לאיסורים לו של שור הנקבל ומלי מומרייהו שלמרוים כהמה: דמתיר שתים. ומעמה דמרמים: (מאן האי תנא. מכמיס: דבאיסור כולל איסור חל על איסור ליתי דהוא איסור כולל באיסור דחמור אית ליה ה"ג. והיינו פרוקה איסור גיד חל. משעלה. וקודם. שמעלה. היה. גידה. אסור. ובמקום. מוחר. ומעמה. בשר. לא. אכל. אלא. דבר. אחר. ולא. אכל. אלא. דבר. אחר. ולא. אכל. אלא. דבר. אחר. ול

הזרוע והלחיים והקיבה נותנין בארון ובור ל[ר]
בפני הכהן ושלא בפני הכהן בחלין
אבל לא במקדשין שהוה ברין ומה חלין שאין
חייבין בחוה ושוק חייבין במתנות קדשים
שרחיבין בחוה ושוק יולא לא כל שכן חיל ראוין
אוחם לאהרן הכהן ולבניו אין לי אלא בפני
מתנות בחוה מ אשאכל פשר מים מ בעת
אימא משים דכתיב יוה ואי בעיה אימא משום דחוה ליה ממן שאין לו תובעין:

הדרא

הזרוע והלחיים הקיבה נוחין בארון ובור: גמ' אמר
ר' יהושע בן לוי מנין שאין לו תובעין ת"ל ולבניו
אבל לא לבניו מנין ת"ל בפני הכהן ושלא בפני הכהן
אמר ר' אבא אמר ר' יוחנן מנין שאין לו תובעין
ת"ל ולבניו אמר ר' אבא אמר ר' יוחנן מנין שאין לו
תובעין ת"ל ולבניו אמר ר' אבא אמר ר' יוחנן מנין
שאין לו תובעין ת"ל ולבניו אמר ר' אבא אמר ר' יוחנן
מנין שאין לו תובעין ת"ל ולבניו אמר ר' אבא אמר ר'
יוחנן מנין שאין לו תובעין ת"ל ולבניו אמר ר' אבא
אמר ר' יוחנן מנין שאין לו תובעין ת"ל ולבניו אמר
ר' אבא אמר ר' יוחנן מנין שאין לו תובעין ת"ל ולבניו
אמר ר' אבא אמר ר' יוחנן מנין שאין לו תובעין ת"ל
ולבניו

ביבש. וכתב הר"א ב"ד ז"ל[380] דדוקא כשנתערבה מעצמה או שנתערבה בשוגג הוי איסורא דרבנן כדאמרן דמדאורי' חד בתרי בטיל מאח' שנתערבה שם בשוגג או מאליו ונמצ' כשהו' פוצען לבסוף אינו עובר על דבר תור' דאינו מבטל דבר תור' אלא אסור' דרבנן. אבל מערב לכתחלה ואפילו משהו כדי להתירן עובר על דבר תורה וכמו שכתבתי למעלה[531] דילפינן לה מזרוע בשלה דקרינן ליה חדרש משום דמבטלין אותו לכתחלה. אלמא כשאין מבטלי' אסור לכתחלה דאוריתא היא וכבר כתבתי למעלה[531] דכיון שמבטלו במזיד קנסינ' לי' למבטל אבל לאחרי' שרי', וכתבו רבותינו הצרפתים ז"ל[532] שלא אמרו בחתיכה הראויה שאינה בטלה אלא בשאסור' מחמת עצמה כעי' נבלה ודוגמת', אבל חתיכת התר שקבלה טעם מן האיסור ונאסרה אפילו למאן דאמ' חתיכה עצמה נעשית נבלה בטלה היא בששים כשאר האיסורין, שהרי האיסור שהוא מתבטל אינו חשוב ואף על פי שאמרו בכשר בחלב בשלהי עבודה זרה[533] שאינה בטלה בשראויה להתכבד בה, שאני התם דכיון שנתבשלו זה עם זה חזר הכל כגוף אחד של איסור, מה שאין כן בשאר איסורין[533]* ודבר נאה ומתקבל הוא, ורבינו אלפסי זכרונו לברכה שלא הביא משנתנו ומה שנאמר עליה בגמ' אלא דברי רבה בר בר חנה לבד שאמר חתיכת נבלה וכן חתיכת דג טמא אינה אוסרת עד שתתן טעם ברוטב ובקיפ' ובחתיכות. כבר כתבתי בע"ז בסופו[534] מה שנראה בו מדעת הרב ז"ל דשמא סברתו לומ' שמשנתינו חולקת אמשנת ע"ז דקתני אלו .אסורין ואיסורין בכל שהן יין נסך וע"ז ועורות לבובין וכו', ואמרינן עלה בגמ' תנא מאי קא חשיב אי דבר שבמנין קא חשיב ליתני נמי חתיכת נבלה ואי איסו' הנא' קא חשיב ליתני נמי חמץ בפסח, ומשני האי תנא תרתי איתי ליה דכר שבמני' ואיסורי הנאה, דאלמא מתני' דהתם פליגא אדהכא דאין חתיכת נבלה אוסרת בכל מה שהיא, ופסק הרב זצ"ל כההיא מתניתין דהתם ושם הארכתי בה ש"ל.

חתיכה עצמה נעשת נבלה ואוסרת כל החתיכו' מפני שהן מינה. תמה אם כן היכן מצינו התר קליפ' שהרי אותה קליפה נעשת נבלה ואוסרת קליפ' שבצדה וכן קליפה לקליפה ואין לדבר סוף. וכתבו רבותינו בעלי התוספו' ז"ל[535] דלא אמרי' חתיכה עצמה נעשית נבלה לאיסור מה שבצד' ואף על פי ששניהם חמים אלא א"כ רוטב מפליטו ומפשיטו על החתיכות, אבל ביבש לא שאין ההתר מוליך את האיסור אלא במקו' שהאיסו' בעצמו יכול לילך ולהתפשט שם והת' גבי צלי אין האיסור מתפשט מצד אחד של קליפה דאפילו במה שקולפין אין שום איסור מצד הסמוך לבשר, ולפי זה יתישב מה שהמלח שעל הבשר אינו אוסרו אף על פי שנאסר המלח מחמת הדם שנבלע בו והוא נותן טעם בבשר לפי שאין המלח מבליע ומוליך הדם במקום שאין הדם מתפשט שם מעצמו, והילכך דם או שומנו של גיד שאינן מפעפעין שנפלו על חתיכ' יבשה רותחת אע"פ שנפלו ע"ג מקום שומן שהו' מפעפע אי' צרי' רק קליפ' דאע"פ שהשומן שנפלו עליו מפעפע אין מוליך את האיסור אלא במקום שהו' יכול לילך ולהתפשט מעצמו. והא דאמרינן כיון שנתן טעם בחתיכה פירשו רבותינו בעלי התוספו'[536] ז"ל שנתן טעם ממש וקשיא להו אם כן כי פרכי' למה לי נותן טעם כלומ' למה לי שתאסור חתיכת הנבלה שאר החתיכות על ידי נתינת טעם חתיכת[537] הכשרה תאסור היא עצמה את החתיכו' שאף הן מינה, ופריק בשקדם וסלקו כלומר את האיסור ולפיכך צריכה חתיכת הכשרה שבלעה מן האיסור שתאסור את השאר, ואכתי נתינת טעם למ' דהא מין במינו במשהו לרבי יהודה. ועל כן היה רבינו אפרים ז"ל הביא ראיה מכאן דלא אמרינן חתיכה עצמ' נעשית נבלה

531 צח, ב ד"ה והתנן. 532 הו"ד גם כרמב"ן ריטב"א ור"ן, וכ"ה בראב"ה בבד"ה שם (ראה לעיל הערה 526) וכ"פ בשו"ע שם ס"ב. וראה בראש יוסף. 533 עד, א. 533* ובנמוק"י (כ"י) הביא בשם רבינו הלשון: כשר בחלב שאני דכל חד וחד לחודיה שרי וכי איתנהו בהדי הדדי אסור הלכך השתא הוא דנעשה בין שניהם חתיכת איסור, אבל איסור הנבלע בהיתר ואסרו בנותן טעם לא נאסרה חתיכת התר אלא מטעם איסור הנבלע בתוכו ודבר נאה ומתקבל הוא עכ"ל הרשב"א בחדושיו ע"כ. 534 עד, א ד"ה חנא, ושם כ' רבינו בשם חכמי הדור דהרי"ף ס"ל דאף חתיכה הר"ל בטלה, וע"ע כרמב"ן שם, ובמאירי ורא"ש לפנינו, ובדברי רבינו ביבמות שם, וכן כאשכול סי' כט. 535 ועי' בתוס' לעיל צו, ב ד"ה אפילו, ומש"כ רבינו בתוה"ב שם עמוד 16, ובחי' להלן קח, א, ובחי' הריטב"א. 536 ד"ה בשקדם. 537 צ"ל: בחתיכה.

כלבד[538] שאר החתיכו' בשיעור כולה אלא בבשר בחלב בלבד ומ"ה בעינן נתינת טעם כדי שיתפשט אותו נותן טעם שבחתיכה זו בשאר החתיכו' ויאסור אותם במשהו לפי שהן מינה[538]*, אבל אם אין שם כדי נתינת טעם אין בו כח לצאת מן החתיכ' ולהתפשט דמה שאינו אלא משהו לבד ואין בו שיעור כלל היאך יצא ויתפשט. אבל רבותינו בעלי התוספות ז"ל[536] תירצו דאפילו מאן דאית ליה חתיכ' עצמ' נעשית נבלה לית ליה שתהא צריכ' ששים כמות' כנבלה עצמה אלא א"כ קבלה תחלה טעם מן האיסור אבל בכל שהו היא עצמה אסורה אבל לאסור אחרים ולהצריך ששים כמותה לא. ופירשו בענין זה הא דאמרי' בשלהי ע"ז[539] כי אתא רבין אמר רבי יוחנן יין נסך שנפל לבור של יין התר ונפל שם קיתון של מים רואין את ההתר כאלו אינו והשאר מים רבין עלו ומבטלין אותו, ומפ' התם דלרבנן לא בעי' תחלה אלא אפילו נפלו המים לבסוף מבטלין האסור, וקשה אמאי לא אמרינן כיון שנתערב יין נסך בשל התר הוה לי' של התר חתיכת נבלה ולא יהו המים מבטלין עד שיבטל המים טעם היין כולו כאלו הכל יין נסך, ופירשו ז"ל דמירי שלא נפל שם מן היין נסך חתלה כ"כ שיתן טעם בכנגדו במים אע"פ שנאסר יין התר במשהו אפילו הכי לא החמירו לעשות הכל נבלה להצריך ששים[540] בכל היין. והרמב"ן ז"ל[541] לא נראו לו דברי רבותינו הצרפתים ז"ל בזה שאלו היה עיקר היו מפרשי' אותו בגמ', אלא מאן דאית ליה חתיכה עצמה נעשית נבלה אפילו בשלא קבלה טעם קאמר, והכא לאו נותן טעם ממש קאמר, אלא כיון שנתבשלה עמה בקדר' ואסרה קאמ', ומשו' דודאי חדא בחדא יש בה בנותן טעם משו' הכי נקט האי לישנא, וההיא דיין נסך לרבנן דלא בעינן תחלה טעם אח' יש לו וכבר הארכתי בזה בע"ה שלהי פרק השוכר[542] בסייעתא (דמיא) [דשמיא].

[ק, כ] הא דאמר רבא אפילו תימ' שלא קדם וסלקו הוי מין ומינו ודבר אחר. כלומר ברוטב שבקדרה שהוא שאינו מינו יש ששים בחתיכת הנבלה עצמה ואם לא נתנה טעם בחתיכת ההתר תחלה לא יצטרך ברוטב אלא ששי' בחתיכ' הנבלה עצמ' והכל מותר אבל כשנתנה טעם בכשרה נעשת הכשרה חתיכת נבלה וצריך ששים ברוטב לבטל את שתיהן. וזה קשה לכאורה לדברי רבנו אפרים ז"ל שכתב דלא אמרינן חתיכה עצמה נעשת נבלה אלא בבשר בחלב[543] ולדידיה מה לי נתן טעם מה לי לא נתן טעם עצמה שהרי לעולם אין משערין אלא בשיעור גופו של איסור לבד ואין צריך ששים אלא לבטל האיסור הראשון. ותירץ רבנו יצחק ז"ל[544] לישב דברי רבי' אפרים זכרונו לברכ' דהכא מיירי כשנתנה הנבלה טעם בכשר' ונתמעט נפח הנבלה מחמת בלע שבלעה כשר' משערין אף במה שבלעה הכשר' מן הנבלה ולא בשיעור הנבלה ממש שנתמעטה, ודוק' כשקבלה טעם הכשר' ממנה אבל אם לא קבלה הכשרה מן הנבלה (ולא בשיעור הנבלה ממש שנתמעטה ודוקא כשקבלה טעם הכשרה ממנה אבל אם לא קבלה הכשרה טעם) אין משערין אלא בשיעור הנבלה כמות שהיא עכשו שנתמעטה משום דאותו בלע כיון שאין בו כדי ליתן טעם הרי הוא כאלו אינו בעולם לגבי אינו מינו, ועוד קא משמ' לן דאף על גב דיש נותן טעם באותו בלע שבלעה החתיכ' של התר אין צריך ששים ברוטב רק לבטל החתיכה של נבלה שבחתיכת ההתר ולא לבטל חתיכת ההתר עצמה. אבל רבינו זכרונו לברכה תירץ בענין אחר וזה לשונו. מה שאמר רבא סלק את מינו כמי שאינו היינו נמי אם קודם שנתני' טעם נבלה בחתיכ' יש לבטל ברוטב הנבלה[545] אין לומר סלק את מינו כמי שאינו שהרי נבלע במינו ואי אפשר לבטל ברוטב שאינו מינו הואיל ומעורב במינו ומינו אינו יכול לבטלו הלכך צרי' שיעור רוטב לבטל מבואר דאינו אלא מדרבנן, ועי' אר"ש פ"ט ממאכ"א סוף ה"ט שעמד בסתירת ד' התוס', וכבר הק' כן הפליתי, (ועי' בלב ארי' להלן קח, ב), וראה במטה יהונתן בשו"ע שם שכ' דגם להתוס' בסוגין אינו אלא מדרבנן, והא דהק' מיורה גדולה היינו כיון דמצינו היתר בתורה בפירוש לא ה"ל להכמים לאסור מה שהתורה התירה לנו בפירוש, וראה עוד ברע"א (הוצאת ז"י) שהק' דהא בדרבנן לא אמר ר"י מב"מ לא בטיל, ולהכי בעי' לטעם וכו', ונדחית ראית הר' אפרים). 544 חוד"ה בשקדם. 545 חסר —

538 חסר — לאסור. 538* ראה עוד בתוה"ב שם ח, א. ובחי' להלן קח, ב, ובתוס' שם רש"ר, ומש"כ בהערות להלן שם. 539 עג, א. 540 תיבה זו חסרה בנדפס. 541 ראה חי' הרמב"ן וכמלחמות. 542 ע"ז עג, א ד"ה כי. 543 [ועי' בש"ך סי' צב סקי"ב שכ' דאף לי"א דבכל האיסורין אמרי' חנ"נ, מ"מ לכ"ע אינו אלא מדרבנן, ובחי' רע"א שם כ' דממה שהק' התוס' (ד"ה בשקדם) דלר"א בכלי מדין איך הגעילו היודה וכו', מבואר דהוי מה"ת, אמנם בתוס' להלן קח, ב ד"ה אמאי

אם יש בה בטולן טעם באותה קדרה. כלומר אין כח בטיפה לאסור את כולן אע"כ יש בטולן טעם ליתן בכל הקדרה. והתוספות (קח. ד"ה טיפת) כתבו טיפת חלב שנפלה על חתיכת בשר אם יש בטולן טעם באותה חתיכה נאסרת כשהחתיכה כולה חוץ לרוטב איירי כדאמרינן בפרק גיד הנשה (לו: ד"ה אם יש) ולכך משערים באותה חתיכה לבטל הטיפה ולא בשאר חתיכות משום דחלב מפעפע על כל החתיכה ואין מפעפע מחתיכה לחבירתה אלא על ידי ניעור וכיצוי כדאמרינן בגמרא עכ"ל. ובפרק גיד הנשה (ק.) אהא דאמרינן בחתיכת נבלה אינה אוסרת עד שתתן טעם ברוטב ובקיפה ובחתיכות אוקי רב אמורא עליה ודרש כיון שנתן טעם בחתיכה חתיכה עצמה נעשית נבלה ואוסרת כל החתיכות כולן מפני שהן מינה ופירש רש"י כיון שנתנה טעם בחתיכה אחת שהיתה בלבד תמיד לו שנתבטלה חתלה עמה קודם שיתן שאר החתיכות בקדרה ולא היה בזו טעם באיסור ונתנה הנבלה טעם בה ואח"כ נתן שאר החתיכות בקדרה. וכתבו התוספות (ד"ה חתיכה) קשה לפירושו דאם כן גם הרוטב שהיה באותה טעם נאסר מחמת ע"י טעם הנבלה וכשמוך משמע דמבטלין לחתיכות ע"י רוטב דהוי שאינו מינו והלא הרוטב נאסר מחמת ונעשה נבלה ואוסר כל הרוטב אח"כ מפני שהוא מינו אלא י"ל דמיירי כגון שיש חתיכה של היתר [כולה] חוץ לרוטב וחתיכה נבלה מונחת עליה חוץ לרוטב ונעשית חתיכת היתר נבלה לפי שבולעת טעם נבלה דאין בה טעם לבטל הטעם ואח"כ כשמגיע הקדרה אוסרת כל החתיכות מפני שהם מינה עכ"ל. וכתבו עוד בפרק ג"ה (לו: ד"ה אם יש) אמתניתין דיבר שנתבשל בה גיד הנשה דלר"י נראה דכשהחתיכה שנפל האיסור עליה מקלתה חוץ הרוטב לא בעינן ניער וכיסה והתם מיירי כשהחתיכה כולה חוץ לרוטב דאז אין מתפשט אלא בניער וכיסה ולמה שכתבו כאן כתבו בפרק כל הבשר (קח. ד"ה טיפת) כשהחתיכה כולה חוץ לרוטב איירי כדאמרינן בפג"ה ומבאתו דברי רמינו נמ"ש בשם ר"י אבל מ"ש בשם רש"י אינו מבואר כל כך אלא שיש ללמוד כן מדפירש כיון שנתנה טעם בחתיכה אחת שהיתה נבלה תמיד ומסתמא קלתה מונחת ברוטב שהרי לא הצריך שהתא מונחת על גבי חתיכה אחרת שהיא חוץ לרוטב וקאמר חתיכה עצמה נעשית נבלה ואוסרת כל החתיכות ואם איתא דע"י שקלתה מונחת ברוטב מצטרף הכל לבטל האיסור לא היה לו לייחד חתיכה זו משאר חתיכות הילכך משמע דקפירא ליה לרש"י שאף על פי שקלת החתיכה מונחת ברוטב מאחר שהאיסור לא נגע אלא בקלתה שחוץ לרוטב אין הכל מצטרף לבטל האיסור וכן כתבו התוספות בפרק גיד הנשה (לו: אם) אמתניתין דיבר שנתבשל בה גיד הנשה שאמה שפירש רש"י (קח: ד"ה ניער) גבי ניער וכיסה משמע שר"ל שאפילו החתיכה שנפלה הטיפה בחוץ הרוטב אי לא ניער וכיסה אין מפייעין הרוטב והחתיכות אחרות לבטלה ה) עכ"ל:

[בדק הבית] וכתב רבינו ירוחם (נתי"ו אות כח קלז ע"ג) שכדברי רש"י עיקר עיין [ח] בסימן רכ"ח. כתב רבינו ירוחם (שם סוע"ג) כזית בשר שנפל לתוך יורה רותחת של חלב בשר אסור וחלב מותר אם יש בחלב ששים לבטל הנפלט מהבשר אף על פי שאין בו לבטל כל הכזית עכ"ל. ואין דבריו נכונים מדאמרינן בגמרא (חולין צז:) בכוליה משערינן דאי במאי דנפק מיניה כמה נפק מיניה [עד כאן]: ומיהו כשכולה בתוך הרוטב משמע ולאי דמודה רש"י שהכל מצטרף לבטל אבל הגהות מיימוניות כתבו בפ"ע (דפוס קושטא ה"ע) בשם ספר המצות גדול (לאוין קח וקמת לא:) מתוך פירוש רש"י משמע שאפילו היתה החתיכה בתוך הרוטב כשנפלה הטיפה עליה אם לא ניער וכיסה אין הרוטב מסייע לבטל טעם הטיפה עכ"ל משמע מדבריו שאף על פי שכולה בתוך הרוטב רק שפניה העליונים מגולים אין הכל מצטרף (א) שאילו היתה משוקעת כולה בתוך הרוטב מאחר שהרוטב לף עליה פשיטא דטיפת חלב הנופלת מתערבת עם כל הרוטב וסמ"ג נראה שהוא מסכים לסברת התוספות. והרא"ש בתשובות (מאכ"א פ"ט ה"י) כתב על דברי רבנו ורבי יהודה לד"ה אם לא ניער כלל אין שאר חתיכות נאסרות אף על פי שאין בהם ששים כנגדה ואף על פי שבלא ניער יולא מאותה חתיכה רוטב לשאר חתיכות והוא רוטב נבלה לא אסרינן להו משום דבעינן שיצא מן החלב האסור לחתיכות וכתב הרב המגיד (שם הי"מ) שאפשר שאף כן דעת הרמב"ם (שם ה"ע"י) שכתב אשם יש בחתיכה טעם חלב משערין בכולה כמה דברים אמורים בשלא ניער הקדרה בתחלה אלא בקוף הנה שהזכיר ניעור בקוף ובפשט הסוגיא דאמרינן מאי לא ניער ולא כיסה אילימא לא ניער כלל ולא כיסה כלל מיבלע בלע מיפלט לא פליט וזה דעת קצת מפרשים ע"כ וכ"כ הרשב"א בחורת הבית (האחרון כ"ד ש"א מ:) ונראה מדבריו ן) שם דבשאין חתיכה זו נוגעת בחתיכות אחרות אלא ניבע מיירי אבל אם היתה נוגעת בחבירתה ע"י רוטב הרתיחה עד החתיכה שחוץ לרוטב וכן בניעור לא צריך אלא לנער שהחתיכה שהיתה כולה חוץ לרוטב שהחל מקלתה חוץ הרוטב ומלאתי עוד יותר מבואר במה שפירש (בפוף דף ק"מ:) וז"ל אילימא לא ניער וכו' אמאי נאסרות האחרות מיבלע בלע. ההוא חתיכה מיפלט לא פליט נאחרות את טעם החלב שהחלב בשגגה של חתיכה הוה עכ"ל ואי הוה ס"ל כפירוש ר"י דהחתיכה כולה חוץ לרוטב לא היה צריך לפרש דהחלב בשגגה של חתיכה הוא ולאי דמפרש לה במקלתה חוץ הרוטב ומקלתה חוץ לרוטב ולפיכך צריך לפרש דהפעפוע אינו מתפשט אלא עומד בשגגה של חתיכה דאם היה מתפשט בכל החתיכה אם כן בהגיעו לרוטב הרוטב מבליעו בכל הקדרה אלא שצריך עיון לפירוש רש"י הא דתנן טיפת חלב שנפלה על החתיכה אם יש בנותן טעם באותה חתיכה אסור וכו' דמשמע דכשיש באותה חתיכה ששים לבטל הטיפה שריא ואי איתא דהחלב אינו מפעפע בכל החתיכה אלא בשגגה של חתיכה הוה אפילו יש באותה חתיכה ששים עדיין הוא נותן טעם במה שחוץ לרוטב ודוחק לומר לפירוש רש"י האי אם יש בנותן טעם באותה חתיכה רצונו לומר באותה מקלת שחוץ לרוטב אבל במרדכי (חולין סי' תרצא) על אם ראבי"ה (סי' אלף קו) משמע להדיא שכך צריך לפרש לפירוש רש"י כדפרישית שהרי כתב וז"ל ופירש רש"י מקלת החתיכה מגולה ונבלעה מן החלב מה שבלע גב החתיכה ואין הרוטב מפליט ומבליע בשאר החתיכות אע"כ ניער וכיסה ועל כרחך מיירי שאין מגיע פעפוע החלב לרוטב שאם מגיע לרוטב הרוטב מבליע בכל אלא שאי אלישי חתיכה מגולה ופעפוע החלב מגיע עד אלישיתה ומשמע דלא אסר את השאר כיון שפעפוע גוף האיסור אינו מגיע אליהן אפילו משהו ולא אמרינן חתיכה עצמה נעשית נבלה עד מקום שנבלע עכ"ל ראבי"ה וע"ל דהיינו כרא"ש (ירמיה השלם מ"ל סי' מח) שפירש בפרק גיד הנשה דלא אמרינן חתיכה עצמה נעשית נבלה בחלי חתיכה עכ"ל מרדכי פרק כל הבשר מדפירש דאין מקלתה שחוץ לרוטב נעשה נבילה ואוסרת את השאר אלמא דמפרש לרש"י הא דתנן אם יש בנותן טעם באותה חתיכה דר"ל באותה מקלת חתיכה שחוץ לרוטב יש בה בנותן טעם אסור אבל אינו אוסר את השאר ודוק:

דרכי משה

(א) **אמנם** במרדכי (ע"א דף תשל"ן) פרק כל הבשר (סי' תרצא) לא משמע כן דכתב שם דמיירי שמקצתה מגולה וע"ש. וכתב באיסור והיתר הארוך כלל כ"ח (דין א וג) דאנו נוהגין כדברי ר"י דאם מקצתו ברוטב כל הקדרה מהני לבטל ודוקא בטיפת חלב או שאר איסור שנפל על החתיכה שהאיסור אינו דבוק אבל אי לב או כבד או חלב מחובר לחתיכה אין הקדרה כולה מהני לבטל דחיישינן שמא פעם אחת היה כולה חוץ לרוטב ן) והאיסור דבוק בו ונעשה נבלה אבל באיסור שאינו דבוק אמרינן אף אם היה כולו חוץ לרוטב דילמא האיסור נשאר לבדו בקדרה עכ"ל:

דרישה

צלול ומתפשט בקל בכל החתיכה ובין איסור שהוא גוש וכן תירץ מור"ש באיסור והיתר שלו (מכונות סי' כח ס"ק ד, וסי' לז ס"ק ט ד"ה והא לך) ולא כתורת חטאת כלל כ"ג דין ג' שכתב סתם שאינו אוסר אלא בכדי נטילה וכתב ולא כמ"ש ביורה דעה סימן צ"ב שנאסרה כולה ומור"ש ז"ל אסר כל החתיכה בכל ענין אפילו באיסור גוש ובלא רוטב עיין באיסור והיתר שלו (מכונות סי' כג ס"ק א, ויש"ש פכ"ה סי' ע) בדין חם לתוך חם ובעיקרים שלו בדין דג טמא בהגה"ה וז"ל מורי ורבי אף שבצלי אינו אוסר המחבר אלא כדי נטילה שהרי אפילו עידוי דם רותח על הצלי אינו אוסר אלא כדי נטילה (כדלעיל סימן ע"ו) מ"מ חתיכה שנתבשלה רכה לבלוע והטיפה נכנסת שפיר בכולה עכ"ל (אלא שקשה דהא לקמן בסימן ק"ה נמי איירי בנתבשלה וע"כ צריכין אנו לתירוץ הראשון. עד כאן המגיה) והחילוק שבין צלי ומבושל כתבו גם כן בית יוסף בסימן צ"א ולקמן יתבאר בדברי רבינו בסימן ק"ה:

חדושי הגהות

צב [ח] **לא** אמרן כוונתו מה כי אין שם ענין להחכמת כלל אם לא דנימא דטעות נפל בספרים וע"ל בסימן כ"מ וקאי על ה"ר ירוחם שם בנתיב ע"ו סימן כ"ח דינר בענין זה:

הגהות והערות

ה) **הכי** משמע ממ"ש דעולות הרתיחות משוליה לפיה כו' ולא סגי ליה במעלת הרתיחה במקצת החתיכה (מהרש"א שם): ו) **עיין** בחזון איש סי' טז ס"ק ב שמש"כ הב"י כאן תמוה דאדרבה דעת הרשב"א כרש"י כמ"ש השי"ך ס"ק ד וכמ"ש הגרע"א שם בגליון. ומיהו מה שסיים הת"ה שם בדברי ר"י בעל התוס' משמע קצת שמסכים עם דעת ר"י בכל מה שכתב וכו' וצ"ע עכ"ד עיי"ש: ז) **בדפוסי** ד"מ הקצר והארוך חסר כאן והשלמנו על פי כת"י וכן הגיה באורח מישור במהדורא בתרא:

מתלת מתו לו ד׳ ולא׳ מי כשהוא יכול לבא ד׳ ולא׳ מי כשהוא יכול לבא ד׳ ולא׳ מי כשהוא יכול לבא

ר"ש (המתנים) [וסמכוהו] אמר לו הא לא הוה
לי מתנת ד"ש (והקפה בטיבה [מעורבת]
מ"ר) מה שקר לי דוחה לה מפשעה לם
מסני בקלקס כמו נגיי מן הבשר לעלין ס
בגדין בגדים אלו הוצר מסטנת אלוים מ לוכה מ
מר הוחנה לתמרי טולה לפני מקום
לו לוכה מ לפני לבן (אחר) מדי דהוי אגדי
מלוה מאלו ואחר בשיטה ("לחמה) מ"ר) ר"ל
מ"ר. ר"ל) [וחוכן] כפס כפשטיה פפי מנד
(ולקר מחלב) ולו. זה בן המלה נגר אי
בטיבה [מעורבת] ר"ל. ר"ל מ"ר) ר"ל
בטיבה [מעורבת] ר"ל. ר"ל מ"ר) ר"ל
מ"ר. ר"ל) [וחוכן] כפס כפשטיה פפי מנד
(ולקר מחלב) ולו. זה בן המלה נגר אי

ששים כנגד הבשר וטעמו קפילא ואין טעם בשר החלב מותר כיון שלא נימוח שם ממשו של בשר ואין כאן אלא פליטתו ולא ידענו כמה הוא סומכין על הקפילא להקל אפי' בפחות מששים וכמו שיתבאר עוד בשער הזה בע"ה אבל אם לא הספיק למלקו עד שיוכל לפלוט החלב שבלע אעפ"י שטעמו קפילא ואין בו טעם בשר כלל אפ"ה אסור למ"ד אפשר לסוחטו אסור ומשום חלב שפלט שהוא כחלב נבלה ולפיכך הכל אסור אעפ"י שיש בו אלף כשיעור הבשר ואליבא דר' יהודה משום שמעט מן החלב שנפלט אוסר את כל החלב שביורה מפני שהוא מינו. ולרבנן דאמרי מין במינו בטיל צריך שיהא ששים בחלב כשיעור החתיכה ואעפ"י שאין טעם הבשר נטעם ונרגש בחלב למ"ד אפשר לסוחטו אסור וכמו שאמרנו מפני החלב שפלט שהיא כחלב נבלה. וכן דעת הרמב"ם ז"ל. וקיי"ל לגבי בשר בחלב דחענ"נ וכמ"ד אפשר לסוחטו אסור ואע"ג דאיפליגו בה ר' יהודה ורבנן דגרסינן התם בפ' כל הבשר ואפשר לסוחטו תנאי היא דתניא טיפת חלב שנפלה על החתיכה כיון שנתן טעם בחתיכה חענ"נ ואוסרת כל החתיכות מפני שהן מינה דברי ר' יהודה וחכ"א עד שיתן טעם ברוטב ובחתיכות ובקיפה. ואסיקנא באפשר לסוחטו פליגי דרבנן סברי מותר ור"י סבר אסור. אפ"ה קיי"ל בהא כרבי יהודה הדא דהתם קאי רבי כרבי יהודה ועוד דהא איתמר רב ורב חנינא ורבי יוחנן דאמרי אפשר לסוחטו אסור ושמואל וריש לקיש דאמרי תרווייהו אפשר לסוחטו מותר וכל רב ושמואל ואיסורא קיי"ל כרב וכל שכן דשמואל לגבי רבי יוחנן לית הלכתא כשמואל וריש לקיש ור' יוחנן הלכה כרבי יוחנן וכל שכן דהוו להו רב ורבי חנינא ור' יוחנן רבים לגבי שמואל וריש לקיש הילכך קיי"ל כוותייהו דבבשר בחלב חענ"נ דאפשר לסוחטו אסור. ומיהו בשאר האיסורין יש לדקדק אם נאמר בהן חתיכה עצמה נעשית נבלה אם לאו משום דאיכא למידק מדתנן במס' תרומות אין המדומע חוזר ומדמע אלא לפי חשבון ואין המחומץ חוזר ומחמץ אלא לפי חשבון ואין מים שאובין פוסלין את המקוה אלא לפי חשבון. ותו דאמרינן בשילהי פ' בתרא דע"א יין נסך שנפל לבור ונפל שם קיתון של מים רואין את ההיתר כאלו אינן והשאר מים רבין עליו ומבטלין אותו. ולישנא אחרינא דמתנו לה התם אמתניתין אמרינן דאע"ג דלא נפל שם קיתון של מים תחלה אלא אפילו בסוף ואמאי אי חענ"נ אמרינן בכל האיסורין נימא בכל הני דאמרן ההיתר עצמו נעשה חתיכת איסור ויאסור בשיעור כולו ואמאי אינן אוסרין אלא לפי חשבון ועוד דאמרינן התם חמרא דהיתירא לגו מיא דאיסורא בנותן טעם ואמאי נימא קמא קמא כי מטא למיא דאיסורא נעשה איסור. ובתוספות תירצו שאין אומרים חתיכה עצמה נעשית נבלה אלא כשנפל לח בלח שנבלל הכל ונעשה נוף אחד אבל נמי לח ביבש וכגון חתיכת נבלה שנתנה טעם בחתיכה שחוטה וכגון חלב שנבלע בבשר אבל יבש ביבש כגון המדומע והמחומץ שזה בפני עצמו עומד וזה בפ"ע עומד לא. ומים שאובין שאין פוסלין אלא לפי חשבון קל הוא שהקילו בשאובה דרבנן. ויין נסך שנפל לבור כגון שלא נפל שם כדי נתינת טעם דכל שלא נפל שם כדי נתינת טעם לא החמירו בו לומר חענ"נ לאסור אחרים בשיעור כולה ואעפ"י שהיא עצמה אסורה במשהו אליבא דר' יהודה דאמר מין במינו לא בטיל וחמרא דהיתירא לגו מיא דאיסורא כגון שנפל שם חמרא דהיתירא בשפע בפה אחת עד שבטל טעם מיא דאיסורא לגבייהו. א"נ במעלה בקילוח שאינו פוסק דכל קילוח שאינו פוסק כנופל בפה אחת דמי. ודברים אלו דחוקין הרבה שהרי המחומץ בקילוח הוא ואפ"ה אינו מחמץ אלא לפי חשבון ועוד הקשה עליהם הרמב"ן ז"ל מראמרינן התם בשילהי ע"א אמר רבי יוחנן שתי כוסות שמזגן וערבן זה בזה רואין את ההיתר כאלו אינו והשאר מים רבין עליו ומבטלין אותו. פירוש שני כוסות אחד של חולין ואחד של תרומה ולא אמרינן מים שבמזוג התרומה כבר נאסרו וניבעי ששים לבטלן ואת היין. ומיהו נ"ל שזו אינה קושיא להם לפי שרבינו יצחק ז"ל פירשה להחיא בשני כוסות שווין וכגון שיש בכוס החולין לוג אחד יין ושלשת לוגין מים וכן בכוס של תרומה ואעפ"י שבשאר האיסורין בעינן ששים הכי מתבטל בששה חלקי מים לפי שהיין נפסד ונפגם לגמרי בששה חלקי מים. והילכך כיון דמשום פגם נגעו בה מה לי אם נעשה המים שבמזוג התרומה כיין שבו דמכל מקום הרי זה מתפסד ונפגם במים שבחולין ורואין אותו כיין חלש שלא עמד טעמו בו בשלשת לוגין מים. דודאי ז"ל כתב דלא אמרו חענ"נ אלא באיסור בלוע בחתיכה דכיון שנתן טעם בחתיכה ואין ממש איסור זה יוצא ומערב בחתיכות האחרות אלא בזו הרי היא כנבלה עצמה אבל בלח כגון יין ביין אי נמי מים במים וכיוצא בהן אעפ"י שהראשון נאסר מחמת מיעוטו כיון שנפל שם היתר ונתערבה בטל האיסור לגמרי בהיתר שנפל שם לבסוף כמו שנתערב בראשון ונמצא שאין האיסור מעורב עכשו בהיתר הראשון בלבד משא"כ בחתיכה שנבלעה מאיסור וכן הדין יבש ביבש כגון מדומע וכן במחומץ ומשום הכי אינן חוזרין ואוסרין אלא לפי חשבון. א"ת אם כן אמאי אמרו בכזית בשר שנפל ליורה של חלב ואי אמרת אפשר לסוחטו אסור חלב אמאי שרי חלב נבלה היא ומאי קושיא והלא החלב הנסחט חוזר הוא ומתערב בחלב שביורה לגמרי והמיחל הנסחט נמי מתערב הוא בכל. י"ל דבשר בחלב שאני לפי שזה בפני עצמו מותר וזה בפני עצמו מותר ותערובתן אוסרתן ולפיכך הזרו להיות כגוף אחד של איסור שאיסורו מחמת עצמו עד שאמרו שהאוכל חצי זית מזה וחצי זית מזה לוקה משא"כ בשאר האיסורין כמו שכתבנו למעלה שאין היתר מצטרף לאיסור

מינו וכל שנתברר שרבה ההיתר על האיסור ספקו מותר לפי ששיעור ששים במין במינו בדבריהם וכל ספק של דבריה' להקל. אבל אם לא נתבאר שרבה ההיתר על האיסור הרי זה ספק בשל תורה וכל ספק בשל תורה אסור. ויראה לי שאם נפל לתוך מינו רואין את שאינו מינו כאילו אינו הוא מינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו כדרך שאמרנו רואין את מינו כמי שאינו להקל. כמה שיעור אכילת פרס יש מי שאומר שהוא ארבע' בצים ויש מי שאומר שהוא שלשה בצים ולזה הדעת נוטה. דברים אלו שאמרנו בשאין ההיתר והאיסור לפנינו אבל כשהם לפנינו ולא עמדנו על שיעור פליטתו הולכין בו להחמיר אפילו בשל דבריהם שכל שאסרו בשל תורה אסרו. ולפיכך כחל שנפל לתוך קדירה של בשר אף על פי שהחלב הכחל מדברי סופרים ולא עמדנו על שיעור החלב שנפלט סמכה משערין בכל הכחל כמו שיתבא' עוד. כבר בארנו שהאיסור שנתערב בתוך ההיתר מין בטינו בטל ברוב בשל תורה ומין בשאינו מינו בטל לעולם בששי' חכמים החמירו במקצתן ולא נתנו שיעור אחר לכלם ואף באסורים של דבריהם כגון שיתבאר. וכן אין הבשר האיסורי' בענין אחד אלא כל אחד ואחד

באר הגולה

יד הגהות מהר״י בשלחי עטודה זרה והמרדכי שם בפ״ב וכן כתב המגור בשמו: **צב** א רמב״ם בפ״ט מהמ״א דין ט׳ ממימרא דרב ולא כמאן דס״ל כרבי יהודה דמין במינו לא בטיל אלא כרבנן דקבלי אפילו מין במינו בששים מודין דף ק״ס:

הגהות והערות

שהובא בלחם חמודות פרק כל הבשר סעיף קטן ואי קשיא לך לדברי רש״י דבצלי רותח איירי אפילו כי לית ליה פילי היאך מספיק לו בקליפה והלא הכמכא רך הוא, והבר יונה שנפל לתוכו חם חזר כמחבשל בתוכו, [ר״ל שהכמכא הצף מלמעלה על הבר יונה החם מחבשל תוך הבר יונה החם ורותח כיון שעתה חזר הבר יונה למטה והכמכא צף מלמעלה ותתאה גבר] ו״ל כל שנפל הבר יונה לתוך הכמכא הוה ליה כחם לתוך צונן דקיימא לן כשמואל דתתאה גבר ואע״פ שהבר יונה שוקע כו׳ ע״ש. (מראה כהן): כא] ציון זה מקורו משו״ע עם ש״ך דפר״ר, ושם נדפס בגליון השו״ע ציוני מקורות לדינים המובאים בשו״ע. ובראש סעיף זה צויין עיין ס״ק כ׳ (בש״ך לפנינו הוא ס״ק כא) כלומר שם תמצא מקור דין זה:

כב] ציון זה מקורו מדפוס ראשון ט״ז ושם איתא (ב״י לדעת הרא״ש והטור) ולפנינו נוסף ״ובת״ה״ נראה הכונה למהרא״י בעל תרומת הדשן שכתב כן בהגש״ד, אבל מש״כ שכן דעת הטור אינו בדקדוק שהרי הטור דעתו כבעל התרומה דביש בו בקעים נאסר אפילו חי והרמ״א אוסר רק בצלי צונן, ואולי המציין הבין שהרמ״א קאי רק על הדין הראשון במחבר דבצלי רותח בעי קליפה דשם דעת הטור דאפילו בצונן בעי קליפה, אבל המעיין בתורת חטאת ובדרכי משה יראה דפוסק גם בדין השני ביש בו בקעים דדוקא בצלי אסור ולא בחי וכשיטה השלישית שהביא הש״ך ולא כדעת הטור:

קטז שפתי כהן יורה דעה סימן צא־צב הלכות בשר בחלב טורי זהב

כמתבשל בתוכו ויש לומר כיון שנפל לתוך החלב ה״ל כחם לתוך צונן ואף על פי שהצלי שוקע לתוך החלב והחלב קף על הצלי אינו כצונן לתוך חם (יג) לכל שהוא במקומו גובר ומקרר הצלי שנפל לתוכו הלכך בקליפה סגי עכ״ל רשב״א (תוה״א ב״ד ש״א ג׳:) וכתב בספר לחם ממודות (דף רל״ד ע״א) (פכ״ה אות קעח) ולפי מאי דקיימא לן (לקמן סימן ק״ה סי״א) דבמליחה לא אמרינן החילוק שבין עילאה לתתאה מעיקרא לאו קושיא הוא עכ״ל ותימה לדבריו מדברה כ״ש שהקושיא במקומה עומדת דהוי ליה כמתבשל ומי אפשר לתרץ דהוי ליה כחם לתוך צונן כיון דאין חילוק אלא ודאי דהרשב״א לאו מכח מליחה אתא עלה דהא היה נאכל מחמת מלחו אלא מטעם אלי רותח אתא עלה כמבואר בדבריו וזה פשוט:

כד) **והוא הדין אפוי ומבושל.** כלומר דאפוי ומבושל חשוב כצלי למר ברותח ולמר בצונן: **כה)** **ויש אומרים דאפילו הם צוננים דינא הכי.** משום דכיון דנצלה או נאפה או נתבשל אף על גב דצונן הוא רכיך וכולע ומשמע מדברי הפוסקים דאין חילוק בין נמלח קצת שנאכל מחמת מלחו ובין לא נמלח כלל (מוז) לעולם בצלי צונן נמי דינא הכי וכן מסיק מהרש״ל בספרו שם (יש״ש פכ״ה סי׳ מט). כתב בהגהות מיימוני שם דמ״מ החלב מותר ולא אתרינן דמפליגו הצלי או האפוי והמבושל ומביאו בתיקור והיתר הארוך (כלל ל דין יד) ובמורת חטאת שם (כלל כב דין ד) ודין אם החלב מלוח עיין בס״ק ט״ז: **כו)** **דאפילו הם צוננים כו׳.** מלשון זה משמע דבהא מודה להמחבר דבצלי רותח נמי דינא הכי דאם אינו מתובל בתבלין ואין בו בקעים סגי בקליפה וכן עיקר כיון שהרא״ש ורש״י ורשב״א והר״ן סוברים כן בצלי רותח אעפ״י שהגהות מיימוני ותיקור והיתר הארוך שם (דין יב) סוברים יא) דבצלי רותח לא סגי בקליפה ע״ש מיהו כל זה דוקא כשנפל הצלי רותח לתוך החלב אבל נפל החלב או שאר איסור על הצלי רותח יתבאר דינו בסימן צ״ב ס״ק ג׳ וסימן ק״ה (פ״ד) ע״ש: (סעיף ח) **כז) אין בשר בחלב כו׳.** עיין בר״מ פ״ז ובמה שכתבתי שם (פ״ק ב):

(עיין פ״ק כ׳ בא״) **ראם יש בו בקעים או שהוא מתובל בתבלין והוא צלי רותחת כולו אסור:**

הגה כד) יא) **והוא הדין** (יט) (יא) **אפוי ומבושל** (מהרא״י בהגהות ס״ד והגהת מרדכי וסמ״ק ורש״ל)

(יב) כה) [יח] **ויש אומרים כו)** **דאפילו הם צוננים דינא** (כ) הכי (כ״י לדעת הרא״ש כב) ובמ״ה ובטור)

וכן יש לנהוג אם אין הפסד (בא) **מרובה:**

ח כז) [יט] יד **אין בשר בחלב נאסר על ידי מליחה** יב) **או על ידי** (כב) **כבוש אלא באכילה אבל לא בהנאה:**

סימן צב

דיני אם נפל חלב לקדירה של בשר.

ובו ט׳ סעיפים:

א (א) [א] א **כזית בשר שנפל לתוך** (לחוין קלו מז ע״ד, ומה ע״ב) והגהות מיימוני (מאכ״א פ״ט אות ם) כתבו להדיא שכך הדין אפילו לא נמלח לא הבשר ולא החלב כו׳ מסתפינא לחלוק עליהם לכתחלה ולהתיר מה שהם אוסרים על כרחך משמע דבחי פשיטא דשרי כל שלא נמלח אחד מהם ובצלי ונמלח אחד מהם ואפילו נאכל מחמת מלחו אסור אפילו לרש״ל דהא על כל פנים נמלח קצת ורמ״א שכתב כאן שנמקוס הפסד מרובה יש להקל כסברת הרשאונים דמיקל בנאכל מחמת מלחו כל שאינו צלי רותח ולעיל כתב הוא עצמו בסעיף ה׳ דאסן אין בקיאין בדבר ויש לאסור אפילו במליחת צלי באין הפסד מרובה נראה לע״ד דתרי קולי לא מקלינן בשביל הפסד מרובה דהיינו לומר שמליחת צלי לא מקרי אינו נאכל מחמת מלחו וגם לקמוך על דעת הרשאונים דהכא דאין לאסור בים בקעים אלא בצלי רותחת דוקא דהא מדברי מהרא״י ורש״ל משמע דבצלי אפילו צונן יש לאסור בים בקעים אפילו בנמלח קצת כן נראה״ד:

צב (סעיף א) **(א) כזית בשר כו׳.** ויש כאן שני איסורין האחד מצד טעם בשר שמפליגו להחלב תכף אחר הנפילה לשם ולזה מהני ששים בחלב לבטל עצמו ויש איסור אחר דהיינו החלב שבולע הבשר לתוכו חוזר ואוסר שאר החלב שמורה וכזה לא מהני ששים לרש״י (חולין קט. ד״ה ומו לא מידי) דסבירא ליה מין במינו במשהו ואיסור זה אינו שייך אלא אחר שמעות היורה אז חוזר הבשר ומפליגו החלב שבולע ולא קודם לזה אבל אנן קיימא לן כרבינו תם (תוס׳ לז. ד״ה אמר רבא) דאפילו מין במינו בטל בששים ע״כ גם לאחר שמעות היורה מכל מקום מהני ששים רק שהרמב״ם (מאכ״א פ״ט ה״ח) שהוא בעל דיעה זו ס״ל דאף בפחות משישים יש היתר ע״י טעימת קפילא ומשום הכי אם לא קדם וסילקה צריך ששים לפי שאז בא האיסור מצד החלב שנאסרה בתוך הבשר ומה לשאר החלב ואי אפשר להרגיש הטעם ואנו לא קיימא לן כן אלא בכל מקום בעינן ששים נגד הבשר ואז שרי וכזית דנקט כאן לאו דוקא אלא הוא הדין פחות מכזית רק לענין מלקות יש פילוק:

ביאור הגר״א

[יח] **ויש אומרים דאפילו.** כן כתבו תוספות וכשיטתם דסבירא להו דצלי אוסר כדי נטילה ועל כרחך בצונן איירי ועיין תוספות צ״ו עמוד ב׳ ד״ה עד כו׳: (ליקוט) **ויש אומרים דאפילו כו׳.** וכמ״ש בעבודה זרה ס״ה עמוד ב׳ במתניתין וגמרא דמבוקעות אפילו בצונן בולע לאלתר וכמ״ש לקמן סימן קל״ד סעיף ח׳ וסעיף י״א ולאלתר בולע דאם עבר זמן רב אפילו על עדשים ושעורים אסור כמ״ש שם בסעיף י׳ ונראה עיקר דעת ספר התרומה ושאר פוסקים דאפילו חי צונן כל שיש בו פילי אסור וכנ״ל ועיין באורח חיים סימן תס״ה סעיף ג׳ (עד כאן): [יט] **אין בשר בחלב כו׳.** עמ״ש לעיל סימן פ״ז סעיף א׳ בהג״ה: (ליקוט) **אין בשר בחלב כו׳.** מדפריך בעבודה זרה ל״ה עמוד ב׳ בין לרב חסדא בין כו׳ ולא פריך גם כן לשמואל משום בשר בחלב. מרדכי שם סימן אלף רס״ו וכתב ויש לדחות ועיין לעיל סימן צ׳ דחלב שחוטה אינה אלא מדרבנן וכל שכן מתה כמש״ל סימן פ״ז סעיף ו׳ (דבריו צ״ב) ועיין תוספות שם עמוד א׳ ד״ה מפני כו׳ (עד כאן):

צב [א] **כזית כו׳.** כמו לרב החילוק דמין במינו במשהו כן לדידן נפקא מינה דמין בשאינו מינו בטעימה אף בפחות מששים מה שאין כן במין במינו כמ״ש שם צ״ב עמוד א׳ אמור רבנן כו׳:

באר הגולה

ב מפני שהחלב שנגלע בה ונאסר יצא ונמצרב והוא מין במינו ואי אפשר למיקס לטעמא:

ג לשון הרמב"ם שם ממשנה שם ואיירי בחמיכה שכולה חוץ לרוטב ואינה נוגעת במרקחה ע"י רוטב וכמ"ש הטור בשם ר"י:

דגול מרבבה

צב [לא] שהרי יש בה שמנונית של חמאה וכו'. ולפ"ז הא דפסק הטור והמחבר לקמן דאיסור שמן מפעפע מחמיכה לחמיכה בלא רוטב היינו לחומרא אבל לקולא לא ולהכי נאסרה חמיכה זו וכשמחר ומגער לבסוף צריך שיש נגד כל החמיכה אבל מדברי הרשב"א משמע אפילו לקולא ג"כ אמרינן דמפעפע שהרי הוכיח בחורת הבית הארוך שאיסור כחוש אינו מפעפע מהן שמעתין דטעם חלב דאי ס"ד דמפעפע א"כ למה נאסרה אותה חמיכה ולמה אוסרת האחרות אלא ודאי משום דכחוש אינו מפעפע ונשטתו חלב מקרי כחוש. ועכ"פ אי יש סברא לומר דלחומרא אמרינן דמפעפע ולא לקולא א"כ נאסר הוכחת הרשב"א ואולי כוונת הרשב"א דלהכמי התלמוד ודאי לא הוה מסופק להו וממה נפשך אי מפעפע א"כ אף לקולא היה ראוי לאסור ומזה הוכיח דעל כל פנים איסור כחוש ודאי אינו מפעפע אבל בשומן דליכא הוכחה מן הגמרא מסופק לן לדידן ולכך פסק דאיסור שמן מפעפע ונעולם דלחומרא ולא לקולא וכן כתב הש"ך בנפרו נקודות הכסף סימן ק"ה בהשגתו על הט"ז ס"ק כ"ב ע"ש ומעפ"כ נלע"ד להכריע בנשר וחלב לחומרא ולא לקולא ובשאר איסורין לענין שאר החמיכות אפילו לקולא שאפילו ניער לגמוף א"כ שיש נגד כל החמיכה לפי שבשאר איסורין הא דחמיכה נעשה נבלה הוא רק מדרבנן אבל לענין לאותה חמיכה מיישינן לחומרא והרי אפילו באותה חמיכה עצמה אף במקום שצריך שיש ויש שיש אפ"ה אסור כדי נטילה כמו שפסק המחבר בסימן ק"ה סעיף ה' וכן מסיק הש"ך שם:

צב (סעיף א) **א)** טועם הגוי. ע"ל ר"ס ל"ח דבעינן שיהא דוקא קפילא לו מסיח לפי תומו וע"ש בס"ד שם (פ"ק ג וה): **ב)** במה דברים אמורים בשקדם כו'. דאז ליכא אלא משום טעם הבשר עצמו וכיון דטעמו גוי ואמר דלית ביה טעם שרי אבל אם לא הפסיק כו' דאז אפשר שהחלב עצמה שנבלע בבשר ונעשית נבילה יצא ונמצרב בשאר החלב ואי אפשר למטעמיה דחלב בחלב הוא הלכך צריך בחלב שיש נגד כל החמיכה דלא ידעינן כמה נבלע וכפיק מייתי:

(סעיף ב) **ג)** נפל חלב כו'. עד סוף הסעיף הוא לשון הרמב"ם פ"ט מהלכות מאכלות אסורות (ה"ט) ומיאור הדברים דכשנפל על חמיכה אחת אין השאר שבקדירה מצטרף לבטל החלב אלא צריך שיהא בחמיכה עצמה שיש לבטל הטעם וכשאין בחמיכה עצמה שיש הרי נעשית החמיכה נבילה וכשמגער אח"כ ונכנסה החמיכה בכלל שאר הקדירה אוסרת שוב שאר הדברים שבקדירה עד שיש נגד החמיכה אבל ניער מיד בשעת נפילת הטיפה הרי נכנסה החמיכה מיד בכלל הקדרה וכל הקדרה מצטרף ואינו אסור אלא אם כן אין שיש בקדירה ובחמיכה נגד החלב וכן בכיסה והא דכתבו הטור והמחבר לקמן סימן ק"ה סעיף ד' דאם הוא כולו חוץ לרוטב אינו אוסר אלא כדי נטילה לר"י ולרש"י אפילו מקצתה חוץ לרוטב אפשר דשאני חלב דהוי איסור שמן [לא] שהרי יש בה שמנונית של חמאה ונבלע בכל החמיכה כדאיתא בש"ס פג"ה ומוכרח מכל הפוסקים לקמן סימן ק"ה סעיף ה' דאיסור שמן מפעפע בכל החמיכה וכן מיהך בדרכי משה סימן ק"ה (אות ו) והיינו דכתבו הטור והמחבר ר"ס ע"ו דדם שנצף על הלבן שאבל האש אינו אוסר אלא כדי נטילה עכ"ל ג דדם לאו איסור שמן הוא כדמוכח בכמה דוכתי אי נמי יש לחלק כמ"ש הר"ן ס"פ כ"ה (מג. ד"ה מנן) וז"ל הני מילי בחוש של בלי וכיוצא בו אבל חמיכה זו כיון שעומדת בקדירה ממוך שיש בה הבל ולחלוחית החלב מתפשט בכולה אע"פ שהיא חוץ לרוטב עכ"ל ע"ש ולקמן סימן ק"ה אע"ג דמיירי נמי בקדירה י"ל דהתם מיירי ד בשאיסור גוש דאינו נלוז דודאי אינו מתפשט בכל החמיכה אלא ע"י רוטב וכן מילק מהרש"ל ומביאו הדריש (אות ב) ולחילוק דאשון קשה דמשמע מדברי הרשב"א בחורת הבית הארוך (דף ל"ט ע"ב) (ב"ד ש"א דף מ"ט) והר"ן שם דחלב לא חשיב איסור שמן ע"ש והכי מוכח נמי מדברי הטור והמחבר ה לקמן סימן ק"ה סעיף ז' דפסקו דאיסור כחוש אינו מפעפע מחמיכה לחמיכה אלא רוטב ואיסור שמן מפעפע בהרשב"א והרשב"א יליף לה מחלב דהכא דאינו מפעפע מחמיכה לחמיכה אלא רוטב אלמא דס"ל דחלב איסור כחוש הוא וק"ל עי"ל דכאן מיירי שחמיכת הבשר הוא שמן כמ"ש הטור והמחבר בסימן ק"ה סעיף ה' עיין שם ועוד הארכתי בזה בספרי גם השגתי שם על הב"ח שכתב בסימן ק"ה סעיף ה' על הרב ושארי ליה מריה בדברים שאינם מכוונים ואינם ענין לדברי הרב כלל ע"ש ובאן קלרתי [ב] כיון דאתן משערים לעולם בשיש כדלקמן בסימן ק"ה (פ"ה וט) וע"ש ובמ"ש שם (פ"ק יז):

(סעיף ב) **(ב)** לתוך קדירה של בשר. זה מיירי שנפלה הטיפה על חמיכה אחת חוץ לרוטב ודאי כל מה שבקדירה מצטרף לבטל הטיפה וכתב הטור ממלוקת רש"י (חולין ק. ד"ה כיון שנתנה, וקה. ד"ה דמתיתין) ור"י (חוס' ק. ד"ה חמיכה, וקה. ד"ה טיפת) בזה דלר"י דוקא שהחמיכה כולה חוץ לרוטב כגון שהחמיכה אחת קצתה חוץ לרוטב וזו חוצחת עליה ועל כן נאסרה החמיכה לבדה אבל אם מקצתה ברוטב הרחיחה מערבת כל הקדירה והכל מצטרף לבטל החלב ולרש"י אפילו מקצתה ברוטב אין הכל מצטרף לבטל החלב ויש קולא לרש"י מצד אחר דהיינו אם מקצתה ברוטב וזו החמיכה נאסרת אין אוסרת השאר כ"כ בדרכי משה (אות ב) ולא נראה לע"ד דאע"פ שאין ברוטב דלמעה מפייע לבטל טיפת חלב שנפלה לפי שאין הרחיחה מגיע לשם מכל מקום אותה חמיכה עצמה נאסרת אבל התחתון מחלק העליון וחוזרת ואוסרת למטה כל הרוטב ומה שבחוצו עד שיש נגד כל החמיכה דכל החמיכה נעשית נבילה כיון דמקצת החמיכה חוצחת חוץ הרוטב הרוטב מוליך לשאר א) ומדברי הש"ע האלו שסם דברי רמב"ם [ג] ר"ל דס"ל כרש"י מדכתב בשם נאסרה

[ב] רותח א) טועם

[ג] (א) הגוי הקדירה א אם אמר שיש בה טעם בשר אסורה ואם לאו מותרת אפילו בפחות משששים ואותה חתיכה אסורה **ב)** במה דברים אמורים בשקדם והוציא החתיכה קודם שתפלוט חלב שבלעה **[ד]** דהיינו קודם שתנוח היורה מרתיחה אבל אם לא הספיק לסלקו עד שתוכל לפלוט החלב שבלעה אף על פי **(ב)** שטעמו גוי ואין בו טעם כלל **ג** אסור אלא אם כן יש בו ששים:

הגה ועיין לקמן סימן ל"ח דאין אנו נוהגין לסמוך אטעימת גוי ובעינן ששים בכל ענין:

ב ג) [ה] (לא) ג ב נפל חלב **(ב)** לתוך יורה של חלב

צב [ב] **רותח** — [ג] (א) הגוי הקדירה — [ד] דהיינו כו'. — [ה] נפל חלב כו'. עד סוף הסעיף הוא לשון הרמב"ם פ"ט מהלכות מאכלות אסורות (ה"ט) ומיאור הדברים דכשנפל על חמיכה אחת אין השאר שבקדירה מצטרף לבטל חלב אלא צריך שיהא בחמיכה עצמה שיש לבטל הטעם וכשאין בחמיכה עצמה שיש הרי נעשית החמיכה נבילה וכשמגער אח"כ ונכנסה החמיכה בכלל שאר הקדירה אוסרת שוב שאר הדברים שבקדירה עד שיש נגד החמיכה

נקודות הכסף

צב הגה בב"י (בראש הסימן) ומיהו מ"ש רבינו שאם אין בחלב שיש אע"פ שקדש ומילקו גם החלב אסור אינו מכוון בעיני וכו' ע"ש ולפענ"ד נראה דדברי הטור הם דברי הרא"ש (בסי' כ"ג) דז"ל כיון בשר שנפל לתוך יורה של חלב בשר אסור וחלב מותר ומיירי שנפלה לתוך יורה רותחת וקדש ומילקו קודם שנת מרתיחתו דמבלע בלע מיפלטו לא פליט מה שבלע ואע"פ שהחלב טולע שמנונית הנפלט מן הבשר אין בו שיעור לאסור אותו אבל אם אין בחלב שיש כנגד הבשר אפילו מילקו מיד הכל אסור עכ"ל מבואר להדיא כמ"ש הטור וכן לרמב"ם (מאכ"א פ"ט ה"מ) ורשב"א (ב"ד ש"א דף ז סוע"א) דמצרכו להטעימו לגוי ש"מ דס"ל דמ"מ פולטת של עצמו קודם שבלקו אלא כיון דמין בשאינו מינו הוא כתבו דסגי בקפילא וכ"ה בהר"ן ושאר פוסקים עיי"ש ולריך עיון: [א] נראה לי

ביאור הגר"א

[ב] רותח. שם ק"ח עמוד ב': [ג] הגוי. שם צ"ד וקי"א עמוד ב': [ד] דהיינו כו'. כפירוש רש"י שם: [ה] נפל חלב כו'. עד סוף הסעיף לשון הרמב"ם:

חידושי רע"ק

צב [א] כיון דאנן משערים לעולם בששים. לענ"ד לי משום הא לא איריא דמקום כשיש בכל הקדירה שיש נגד הטעם לשארי גם אותה החמיכה נעשילה ממה נפשך אם הוא שמן מצטרף הכל לבטל ואם הוא כחוש פגי בנעילה גם אף דאיכא שיש בחמיכה עצמה מצטרף (קליפה) [נעילה] דהא מדינא לא צריך רק נעילה ולא מהני שיש ואם כן עדיין צריכים להגיד מיהא לדינא דמטעם אין אנו בקיאים בענין גם כן נעילת מקום ואלו הכא בדינא דטעם חלב דבדאיכא שיש באותה חמיכה אין צריך נעילת מקום [ולחילוק של דרכי משה והוא מדברי הרשב"א בחממרת המים (דף קי"א) ל"ל לענין זה מהני גם כן הכל הקדירה דלא בעי נעילת מקום עיין בפליפי] ובריכים לדון אם הוא על ידי בלוע והכל הקדירה אז מטעם דהחלב הוי קצת שמן וכיותר קשה לי על הש"ך דמה נכך דאין משערים לעולם בשיש דהטעם משום דאין אנו בקיאים בין כחוש לשמן דמכל מקום מהני שארי החמיכות לבטל דלא עדיף מלבי לקמן (סימן ק"ה סעיף ה') ואם כן הא (דאמרינן) [דאסרינן] הכא בכל ענין החמיכה היינו משום דהאיסור כחוש ואינו מתפשט לשארי חמיכות וחמיכה נאסרה נאיסורה משום הכל הקדירה ודוק:

באר הגולה

ד מפני שהחלב שנבלע בה ונאסר יצא ונמצרב והוא מין במינו ואי אפשר למיקס לטעמא:

ג לשון הרמב"ם שם ממשנה שם ואיירי בחמיכה שכולה חוץ לרוטב ואינה נוגעת במרקחה ע"י רוטב וכמ"ש הטור בשם ר"י:

דגול מרבבה

צב [לא] שהרי יש בה שמנונית של חמאה וכו'. ולפ"ז הא דפסק הטור והמחבר לקמן דאיסור שמן מפעפע מחמיכה לחמיכה בלא רוטב היינו לחומרא אבל לקולא לא ולהכי נאסרה חמיכה זו וכשמחר ומגער לבסוף צריך שיש נגד כל החמיכה אבל מדברי הרשב"א משמע אפילו לקולא ג"כ אמרינן דמפעפע שהרי הוכיח בחורת הבית הארוך שאיסור כחוש אינו מפעפע מהן שמעתין דטעם חלב דאי ס"ד דמפעפע אלא לקולא א"כ נאסר הוכחת הרשב"א ואולי כוונת הרשב"א דלהכמי התלמוד ודאי לא הוה מסופק להו וממה נפשך אי מפעפע א"כ אף לקולא היה ראוי לאסור ומזה הוכיח דעל כל פנים איסור כחוש ודאי אינו מפעפע אבל בשומן דליכא הוכחה מן הגמרא מסופק לן לדידן ולכך פסק דאיסור שמן מפעפע ונעולם דלחומרא ולא לקולא וכן כתב הש"ך בנפרו נקודות הכסף סימן ק"ה בהשגתו על הט"ז ס"ק כ"ב ע"ש ומעפ"כ נלע"ד להכריע בנשר וחלב לחומרא ולא לקולא ובשאר איסורין לענין שאר החמיכות אפילו לקולא שאפילו ניער לגמוף א"כ שיש נגד כל החמיכה לפי שבשאר איסורין הא דחמיכה נעשה נבלה הוא רק מדרבנן אבל לענין לאותה חמיכה מיישינן לחומרא והרי אפילו באותה חמיכה עצמה אף במקום שצריך שיש ויש שיש אפ"ה אסור כדי נטילה כמו שפסק המחבר בסימן ק"ה סעיף ה' וכן מסיק הש"ך שם:

ד) נאסרה אותה חתיכה ומשערים בו'. הפוסקים והטור הביאו ממלוקת רש"י ור"י בזה דר"י סובר דוקא שבל החתיכה תוך לרוטב כגון שהחתיכה שהחתיה קלחה תוך לרוטב וזו מונחת עליה אבל אם מקלחה ברוטב הרתיחה מערבת הטעם בכל הקדירה ו והכל מצטרף לבטל החלב ורש"י פירש אפילו מקלחה ברוטב אין הכל מצטרף לבטל החלב ודעת כל המחברים (ג) תוך א) מהרשב"א (ב"ד ש"א ח:) ורבינו ירוחם (נת"ו ח"ה אות כח קלו ע"ג) הביאו בנדק הבית) כר"י וכן דעת כל האחרונים וכן פסק מהרש"ל בהגהותיו לטור ומביאו הפרישה (אות ה) אלא שבספרו פג"ה סימן ס"א לא פסק כן: ה) אבל אם ניער מתחלה ועד סוף בו'. הוא לשון הרמב"ם והטור כתב עליו ונראה שאין צריך רק שיגער או יכסה מיד בשעת נפילה ואפילו פסק אחר כך מלגער עכ"ל וכתב מהר"י ן' תביב שגם דעת הרמב"ם כן ומה שהזכיר ניעור מתחלה ועד סוף היינו משום דבריאה היה מוכרח להזכיר ניעור בסוף דאל"כ למה יאסר כל מה שבקדירה ולכך נקט נמי בסיפא ניעור בסוף עכ"ד ולפ"ז לא ה"ל להמחבר לסתום וה"ל שמהא מקלחה ברוטב ונראה לי דאין הכי נמי דסגי אלא כיון שהקדירה מליאה ואי אפשר להכניס היטב החתיכה שמונחת בתוך על החתיכה אחרת שמקלחה ברוטב כמו שכתבתי לעיל לר"י ע"כ צריך שיגער הקדירה ויהיו עליונים למטה וכבר נתבאר (ס"ק ג) דקיימא לן כרש"י:

נקודות הכסף

דסבירא ליה כרש"י בו'. לא מוכח מידי די"ל דמיירי שכולה תוך לרוטב והא דאוסרת השאר היינו כשניער אח"כ וכדמסיים בסיפא וכ"כ הב"ח (ס"ו) דהרמב"ם סובר כר"י והבאתיו בש"ך ס"ק ח' וכ"כ בש"ך ס"ק ד' שדעת כל המחברים והאחרונים כר"י והיינו כמו שהבאתי בספרי דהסמ"ג לאוין קמ"א דף נ"א ע"ב והסמ"ק סימן רי"ג דף ק"א ע"ב והמרדכי (חולין פ' הרלא) והאגודה פכ"ה (פי' קטו) והרא"ה בספר בדק הבית (דף נ"ט) (ב"ד ס"א ס. ד"ה אמרינן). ומהרי"ל בדיני בשר בחלב והאיסור והיתר האחרון כלל כ"ח (דין ג) ושאר מחברים כולם תפסו סברת ר"י: בן לא נהירין דבריו ועיין בש"ך (סק"ה):

ביאור הגר"א

[ו] ומשערין בו'. צ"ז עמוד ב' ק' עמוד א'. והוא הדין במאי דבלעה קדירה כמו שכתב בפרק ט"ו הלכה כ"ד אלא דלא נחית כאן להכי ולשון גמרא ק' עמוד א' נקט ועיין לקמן סימן צ"ט סעיף ד': [ז] החתיכה אסורה. כרב לגבי שמואל ור' יוחנן לגבי ריש לקיש שם. רא"ש: [ח] במה דברים אמורים בו'. גמרא שם ק"ט עמוד א' אמר מר ודברי חכמים כו':

חידושי רע"ק

ג) חוץ מהרשב"א וכו'. היינו ממ"ש בתורת הבית הארוך (דף נ"ט ע"ב) ובמעיין מהכא נמי דאפילו היה מקלח החתיכה ברוטב וכו' וכמ"ש הש"ך שם בארוכה בספרו הארוך וכן נראה ממ"ש הרשב"א בתשובה גבי בילה שמומה על הסמן שהובא בבית יוסף לעיל (סימן ס"ו) ועיין בש"ך שם שמביא למעלה מהבילה:

באר היטב

(ג) החתיכה. כתב הש"ך דביאור הדברים כך הוא כשנפל על חתיכה אחת אין השאר שבקדרה מצטרף לבטל החלב אלא צריך בחתיכה עצמה ששים לבטל הטעם וכשאין בחתיכה עצמה ששים הרי נעשית חתיכה נבלה וכשמנער אח"כ ונכנסה החתיכה בכלל שאר הקדרה אוסרת שאר הדברים שבקדרה עד ששים נגד החתיכה אבל אם ניער מיד בשעת נפילת הטיפה הרי נכנסה החתיכה מיד בכלל הקדרה וכל הקדרה מצטרף ואינו אסור אא"כ אין ששים בקדירה ובחתיכה נגד החלב וכן בכיסה והא דכתבו הטור והמחבר בסימן ק"ה ס"ד דאם הוא כולו חוץ לרוטב אינו אוסר אלא כדי נטילה לר"י ולרש"י אפילו מקצתה תוך הרוטב אפשר דשאני חלב דהוי איסור שמן אי נמי י"ל דהתם מיירי באיסור גוש דאינו צלול דודאי אינו מתפשט בכל החתיכה אלא ע"י רוטב רק שעל תירוץ הראשון קשה דמשמע מדברי הרשב"א והר"ן דחלב לא חשיב איסור שמן ועיין בט"ז סימן פ"ז ס"י דהוכיח משם דחלב מקרי איסור שמן והניח הדבר בצ"ע ע"ש: (ד) ששים. כתב הש"ך דהטור הביא מחלוקת רש"י ור"י בזה דר"י סובר דוקא שכל החתיכה אוסרת הטעם (ב) ע"כ נ"ל דהכי קיימא לן אע"פ שרש"ל באיסור והיתר שלו (מבוות סי' נה אות יג) פסק כר"י מכל מקום בספרו בפרק כ"ה סימן מ"ט החמיר כרש"י: (ג) נאסרה אותה חתיכה. בתורת הטעם כלל כ"ג (דין ג) כתב דדברי הטור אלו קומתיים מ"ש בסימן ק"ה סעיף ד' דאם נפל איסור על חתיכה שבקדירה דאינו אוסר רק כדי נטילה ורש"ל (מבוות סי' כה אות ד, ולו אות ע ד"ה ולפ"ז) תירץ דהכא מיירי באיסור אלול ושם מיירי באיסור עב שאינו מתפשט כ"כ. ולפי מה שכתבתי בסימן פ"ז שעיף י' (סק"י) דלדעת הרא"ש והטור הוה בחלב איסור שמן ומפעפע גם כאן לא קשה מידי דהא מבואר בסימן ק"ה (ס"ה) החילוק בין כחוש לשמן וכן מלאתי אח"כ בדרכי משה סימן ק"ה (אות ו) שחילק כן (ג) וכתב שזה דלא כרשב"א (תוה"ק ב"ד ש"א ז:) שמביא בית יוסף שם (קסו: ד"ה כתב עוד הרשב"א) דחלב אינו מפעפע אבל בסימן ק"ה סעיף ז' (עי"ש ס"ק עו) מוכח שם דחלב לא מפעפע ע"ש: (ד) אבל אם ניער מתחלה ועד סוף. בן לאו דוקא אלא בניער מיד קצי כמ"ש הטור בהדיא והקשה מהר"י ן' תביב דלר"י אין צריך לניעור אלא בתוך על החתיכה אחרת שמקלחה ברוטב כמו שכתבתי לעיל לר"י ע"כ צריך שיגער הקדירה ויהיו עליונים למטה וכבר נתבאר (ס"ק ג) דקיימא לן כרש"י:

באר הגולה

[ו] והא דאיתא לקמן בסימן ק"ה סעיף ד' דסגי בנטילה מקום כתב מהרש"ל דהכא מיירי באיסור אלול ושם מיירי באיסור עב שאינו מתפשט: ד מימרא דרב שם: ה שם בגמרא וברש"י בגרייתא וכדמפרש שם בגמרא דף ק"ט:

גליון מהרש"א

ו והכל מצטרף לבטל. ואפילו החתיכה עצמה מותרת עיין ש"ך ס"ק י"ג:

ז ולדידן דאין סומכין על הגוים. אבל טעימת ישראל סומכין דיעבד ועיין ש"ך סימן צ"ו ס"ק ה':

אמרי בינה

ב) וכתב בט"ז דיש קולא לרש"י כו' וכתב בדרכי משה שלא נראה לו כן כו'. והנה בט"ז מבואר להיפך דהדרכי משה סבירא ליה דאין אוסרת השאר והט"ז סבירא ליה דאוסרת השאר. ותו לא קשיא מה שהקשה הבאר היטב שם מה חומרא יש לדעת רש"י יותר מדעת ר"י דבאמת יש לרש"י יותר חומרא לדעת הט"ז דסבירא ליה דאוסרת השאר. ומה שהקשה עוד הבאר היטב מה חילוק יש בין ניער או לא לדעת רש"י כתבתי לעיל בשם הפרי מגדים דלפי דברי הט"ז באמת אין חילוק. והא דמוכיח הבאר היטב שם מהא דכתב הרמ"א וכן אם לא ניער כלל כו' עיין בט"ז ס"ק ה' שכתב דבאמת זאת היא לדעת הר"י ודוק:

הגהות והערות

צב א) בטור מובא שגם בעל התרומה סובר כרש"י:

קכב שפתי כהן יורה דעה סימן צב הלכות בשר בחלב טורי זהב

לפרוסי דגניער מתחילה לחוד קגי אלא לחזיל לטעמיה שכתב בספרו בית יוסף דדעת הרמב"ם דדוקא ניער בתחלה ובסוף בעינן ודעת הרב בהג"ה דבניעור בתחילה לחוד קגי וז"ש וכן אם ניער מתחלה כו' ולא כתב דין זה בשם יש אומרים משום דאפשר לפרש גם דברי המחבר הכי כמו שמפרש מהר"י ן' חביב לדברי הרמב"ם אבל דעת המחבר עצמו אינו כן וכמ"ש ומ"מ דעת מהר"י ן' חביב והרב עיקר וכן משמע מפירוש רש"י (דף ק"ט ע"א) (ד"ה ניער מתחילה) עיין שם וכן דעת מהרש"ל פב"ח סימן מ"ה והאחרונים וגראה שגם הטור לא כיון להשיג אלא לפרש דברי הרמב"ם: ז) וכן אם לא ניער כו' אם יש ששים בקדירה נגד טפת חלב כו'. ג) פירוש דכשאין ששים בקדירה נמי יהא אותר כיון שלא ניער כלל ולא נתן טעם אלא באותה מתיכה עצמה כדאיתא בש"ס ופוסקים וכן מבואר בהדיא בתשובות הרא"ש פ"ט מהלכות מאכלות אסורות (ה"י) ע"ש ודוק ומביאו בדרכי משה (אות ג) בקונטרס וא"ל הא דבעי ששים בקדירה היינו אי מקלתה בתוך הרוטב דמספקא ליה (ד) להרב אי קיימא לן כר"י דמערב הטעם בטולו או כרש"י הלכך הקדירה מותר ממה נפשך והחתיכה אסורה דלמא אינו מערב הטעם בכולה ואין הקדירה מצטרף וע"ל ס"ק י"ג (ומ"מ מה שנרשם בש"ע והגהות מיימוני בשם רמב"ם הוא טעות ול"ל בן והמגיד משנה בשם רמב"ם): ז) ושאר הקדרה מותר. עיין לקמן סימן ק"ה סעיף ז' ס"ק י"ז דמ"מ שאר החתיכות שנגעו בזו החתיכה נריקים בטילה (ה):

ועד סוף ח **או שכיסה משעת נפילה** ו **ועד סוף הכל מצטרף לבטל טעם החלב:**

הגה (ה) ו) [ט] וכן אם לא ניער כלל לא בתחילה ולא בסוף ולא כיסה כלל אם יש ששים בקדירה נגד טיפת חלב שנפל אינו אסור רק החתיכה לבד ז) ושאר הקדירה (ה) מותר (בית יוסף בשם הרא"ש והמגיד משנה בשם הרמב"ם) [י] (ו) וכן אם ניער בתחלה או כסה מיד (ו) אף על גב דלא ניער ולא כיסה מיד (ה) וכן אם לא ניער כלל. דבריהם אלו ג) נ"ע דהרי הם דעת הראב"ד (מאו"ח פ"ע ה"י) בבית יוסף (קמה סוע"א) וז"ל אם לא ניער כלל אין שאר חתיכות נאסרות אע"פ שאם לא חתיכה מ"מ לא יולא רוטב והוא נמלה מאותה חתיכה לשאר חתיכות מ"מ לא אסרינן דבעינן יולא החלב לשאר החתיכות עכ"ל וא"כ קשה למה כתב רמ"א שאריך ששים בקדירה נגד החלב דהא אין החלב יולא לשאר החתיכות כלל ואי יולא הרי אוסר ויצטרך ששים בקדירה נגד כל החתיכה האסורה ול"ע. ובאיסור והיתר האריך כלל כ"ח (דין ה) כתב ג"כ להתיר כשיש בכל הקדירה ששים נגד הטיפה שנפלה על חתיכה שמקלתה חוץ לרוטב משום דס"ל כר"י אלא שכתב שאז גם החתיכה חוזרת להיתר דלא כרמ"א כאן וצ"ל דרמ"א מתיר מבברא דנפשיה לאסור אותה חתיכה אף לדעת ר"י וכן משמע מדבריו בסעיף ד' דפוסק כר"י בשקלתה חוץ לרוטב ולקולא ותימה דהיה לו לרמ"א לכתוב זה כאן בשם יש אומרים דהא הרמב"ם שהוא דעה רשאונה ס"ל כרש"י שאריך ששים נגד כל החתיכה כמו שכתבתי בסמוך (ס"ק ב) ולשון רמ"א משמע שלא נא לחלוק אלא להוסיף ואם קשה דבסעיף ד' מסיים רמ"א דבשאר וחלב יש להחמיר וכאן פסק להקל ומיירי בשאר בחלב: (ו) אע"ג דלא ניער וכיסה לבסוף כו'. ג) בטור כתב זה שחולק על הרמב"ם (מאו"ח פ"ע ה"י) וס"ל כן וכתב בית יוסף שטעם הרמב"ם מדאמרינן בגמרא (קט.) מכלל דר' יהודה סבר כו' משמע להרמב"ם דדוקא בבתחי גוונא שרי אבל בניער בתחלה ולא בסוף לא דשמא לא ניער יפה יפה וקשה לי על זה דאמאי אמרינן בדברי ר' יודא בלא ניער אלא בסוף מכלל דר' יהודה סבר אפילו בניער מתחלה ועד סוף כו' דהא אין לנו הוכחה ע"ז אלא מדאמר רבי (קט.) גרסין לא מחמיר אלא בניער מיד לחוד דזהו עדיף בחד דרגא מהא דלא ניער אלא בסוף אבל מנא לך לומר דמחמיר בניער מתחלה ועד סוף דהוא עדיף בחרי דרגא. בשלמא להטור הוי ניער מתחלה ועד סוף חד מילתא עם ניער מתחלה לחוד אלא דקשה מה ראה הטור להוכיח בדברי הרמב"ם יותר מדברי הגמרא שהרי גם שם אמרו לשון זה גרסין דברי חכמים בניער מתחלה ועד סוף ועל כרחך היינו בניער מיד לחוד לדעת הטור וא"כ מאי קשיא לטור בדברי רמב"ם יותר מן הגמרא. וגראה דהטור סבירא ליה דיש לדקדק בגמרא מדאמר גרסין דברי ר' יהודה אלא ניער אלא בסוף. משמע בניער מתחלה לחוד מותר ואח"כ אמר גרסין דברי חכמים בניער מתחלה ועד סוף משמע דניער בתחלה לחוד לא מהני ואם כן על כרחך חד מנייהו לאו דוקא ולכאן זה מלינו בדברי הרא"ש (פ"ד מי' ז) שמביא בית יוסף סימן נ"ה (עז: ד"ה ומ"ש רמינו ואפילו) וכתב דאזלינן לחומרא ד) ומשום הכי כאן נמי אין שייך למידק לימא רבותא דאיכא נמי מיקצי לימא רבותא אלא דאין שייך כאן הוכחה זאת משום הכי פסק הרמב"ם לחומרא דהיינו שלא זכר בהיתר אלא ניער מתחלה ועד סוף אע"ג דגם באיסור לא זכר אלא ניער בסוף לחוד מכל מקום סמך עצמו שנפרש לחומרא וע"ז חולק הטור וס"ל דדיוקא דרישא עיקר כיון דלרבי לא חיישינן לשמא לא ניער יפה ע"כ די בניער מתחלה לחוד כנ"ל בכוונת דברי הטור: אבל באמת יש לחדק דברי הגמרא והרמב"ם בטופן שלא יהיה מחלוקת בין הרמב"ם לטור לדינא אלא בפירוש הלשון שהטור מפרש מ"ש מתחלה ועד סוף היינו שלא פסק מלגער עד שסילקו מן האש ומשום הכי חולק על הרמב"ם לפי סברתו אבל הרמב"ם מפרש בענין אחר דכל זמן שיש ממשות של הטיפת חלב על הבשר לא מהני מה שניער הקדירה ושמא חזר אחר כך אותו חלב למעלה וחוזר ואוסר אותה חתיכה בפני עצמה כיון שישנה עדיין בענין עליו על כן אמרינן שיגער עד זמן שיצלה ממשות של הטיפה והיינו מתחלה ועד סוף שאמרו בגמרא דעל סוף הוויות הטיפה אמרו וכן הוא כוונת הרמב"ם אבל אם כלתה ממשות הטיפה מותר הרמב"ם לטור דקגי אם פוסק אח"כ לגער כנ"ל נכון: ה) ובמ"ש הטור אחר כך ואיני מבין את דבריו וכו' לפי הבנת הטור בדברי הרמב"ם דמיירי שאחר שנתה קלת ניער את הקדירה לכן הקשה מה מועיל ניעור כו' אבל הבית יוסף ומהר"י ן' חביב פירשו דברי הרמב"ם דמיירי שלא שהה כלל וא"ל מנא ליה באמת להטור לפרש דברי הרמב"ם דמיירי שנתה קלת ולהקשות קושייתו י"ל דהוכיח כן מדלתב נוער את הקדרה כדי שיתערב לשון עתיד ולא אמר אם ניער כמ"ש בריש אלא ודאי דבאן מיירי שמורין לו כך אם נשאול כנ"ל כוונת הטור אבל נלע"ד שדברי הרמב"ם איתם מתפרשים כלל בדרך זה ובתחילה נדקדק עוד בדבריו הא אין מבטלין איסור לכתחלה ומהר"י ן' חביב סבר לתקן זה ולא תיקן דהא אף אם לא שהה וניער מיד מכל מקום הלשון של הרמב"ם מורה שלכתחלה יעשה כן והיאך יכנים החתיכה שיש עליה חלב לתוך הרוטב

באר הגולה

ו הנ"י כתב שמונת הרמב"ם שאריך לגער יפה יפה ועיין בהג"ה מה שפירש ר"י ן' חביב דברי הראב"ד וכן הטעות הנ"י לדברי הכל אם לא ניער כלל אין שאר חתיכות נאסרות אע"פ שאין בהם ששים כנגדה ובהגהות מיימוני שם מפשמי ולא מצאתי אך הרב המגיד כתב ע"ז שם ופשר שאף כן דעת רבינו וכו' ומשמע הסוגיא שם וכו' ועוד דלפי זה איני שמקצתו בתוך הרוטב ס"כ אמאי קגי בששים כנגד הטיפה דגבי בשר בחלב כ"ע מודו דחתיכה נעשית נבלה ואי לא מתפיגא אמיגא לענ"ד שטעות נפל בדפוס וצ"ל אף אם אין ששים בקדירה וכו' ובמקום הגמי' צ"ל המ"מ ר"ת המגיד משנה והמדפיסים טעו ומחו הגהות מיימוני:

גליון מהרש"א

ח **או שכיסה משעת נפילה.** ואם נשבר חתיכה מן הכסוי או שאינה מונחת יפה על הקדרה עיין באר היטב סימן זה ס"ק מ':

אמרי בינה

ג) **בטור כתב זה שחולק על הרמב"ם כו' מדאמרינן בגמרא כו'.** עיין בש"ך ס"ק ה' שהביא דברי הטור ואיתא בגמרא חולין דף ק"ח טפת חלב שנפלה על החתיכה כיון שנתנה טעם בחתיכה החתיכה עצמה נעשית נבילה ואוסרת כל החתיכות כולן מפני שהן מינה דברי ר' יהודה וחכמים אומרים עד שתתן טעם ברוטב ובקיפה ובחתיכות אמר רבי נראין דברי ר' יהודה בשלא ניער ולא כסה ודברי חכמים בשניער וכסה. מאי לא ניער ולא כסה אילימא לא ניער כלל ולא כסה כלל מבלע בלע (ההיא חתיכה) מפלט לא פלט (באחרונה) ואלא לא ניער בתחלה אלא בסוף ולא כסה בתחלה אלא בסוף אמאי הא בלע והא פלט קסבר אפשר לסוחטו אסור (ופריך) מדאמר

נקודות הכסף

ג] צ"ע כו'. וכש"ך ס"ק ו' מרגלי זה ע"ש. ומ"ש וכן משמע מדברי רמ"א בסעיף ד'. דפוסק כר"י ותימה דה"ל וכו' זה לא נהירא וכן מ"ש באות י"ד ליתא וכבר נתבאר הכל על נכון בש"ך ס"ק ו' וס"ק י"ג ע"ש:

דגול מרבבה

[נ] [תנינא] **על כריחך לא מיירי אלא במין** במינו. עיין סימן קי"ל ס"ך ס"ק ט"ז דסומר דנריו שנכלמן לדעת הרשב"ם, עיין בט"ז ס"ק ו', ע"כ:

אמרי בינה

ו) **קשה אם כן מאי וכן כו'.** רצונו לומר לפי פירוש הב"י דהרמב"ם אשמעינן רבותא דאף אם החתיכות בתוך הרוטב צריך גם כן לנער אם כן איך שייך לשון וכן והיה צ"ל ואפילו אם נפל כו' דהא מקודם קאמר הרמב"ם דאם החתיכה חוץ לרוטב ונפל עליה טפת חלב אזי אם ניער מיד הכל מצטרף (כמו שהביא המחבר לשונו לעיל בסעיף זה) ואח"כ בא לומר דאף אם היו החתיכות בתוך הרוטב צריך גם כן לנער וצ"ל ואפילו אם נפל כו':

ז) **ואין להקשות למהר"י ן' חביב בנפל לתוך המרק מה צורך לנער כו'.** רצונו לומר דאף למהר"י ן' חביב שמפרש דברי הרמב"ם דהחתיכות היו חוץ לרוטב וע"כ צריך לנער מיד וזה ניחא כשנפלה הטפה על החתיכות אבל כשנפלה לתוך המרק מה צורך לנער והרמב"ם ס"ל דגם כשנפלה למרק צריך לנער ואם כן תקשי גם על פירוש מהר"י ן' חביב כמו על פירוש ב"י:

ח) **דנפקא מינה לשתי קדרות.** כונתו דבשתי קדרות שא"א להיות ניעור מיד ויש בקדרה אחת ששים ובאחת אין ששים אין תולין לומר בששים נפל דדוקא באיסור דרבנן תולין בכהאי גוונא בסימן קי"א משא"כ הכא דהיא איסור דאורייתא וזה מוכח מדברי הרמב"ם דהכא דהא במרק יש ששים בלא ניעור (ר"ל מדכתב הש"ך בחירון שקודם לזה דמיירי שאין במרק גופא ששים אלא בצירוף החתיכות ועל זה קאמר הש"ך אי נמי כו' בודאי כונת הש"ך דאפילו אח"ל דמיירי דיש במרק גופא ששים מכל מקום יש לתרץ דנפקא מינה לשתי

[נ] [תנינא] **על כריחך לא מיירי אלא במין** במינו. עיין סימן קי"ל ס"ך ס"ק ט"ז דסומר דנריו שנכלמן לדעת הרשב"ם, עיין בט"ז ס"ק ו', ע"כ:

אמרי בינה

ו) **קשה אם כן מאי וכן כו'.** רצונו לומר לפי פירוש הב"י דהרמב"ם אשמעינן רבותא דאף אם החתיכות בתוך הרוטב צריך גם כן לנער אם כן איך שייך לשון וכן והיה צ"ל ואפילו אם נפל כו' דהא מקודם קאמר הרמב"ם דאם החתיכה חוץ לרוטב ונפל עליה טפת חלב אזי אם ניער מיד הכל מצטרף (כמו שהביא המחבר לשונו לעיל בסעיף זה) ואח"כ בא לומר דאף אם היו החתיכות בתוך הרוטב צריך גם כן לנער וצ"ל ואפילו אם נפל כו':

ז) **ואין להקשות למהר"י ן' חביב בנפל לתוך המרק מה צורך לנער כו'.** רצונו לומר דאף למהר"י ן' חביב שמפרש דברי הרמב"ם דהחתיכות היו חוץ לרוטב וע"כ צריך לנער מיד וזה ניחא כשנפלה הטפה על החתיכות אבל כשנפלה לתוך המרק מה צורך לנער והרמב"ם ס"ל דגם כשנפלה למרק צריך לנער ואם כן תקשי גם על פירוש מהר"י ן' חביב כמו על פירוש ב"י:

ח) **דנפקא מינה לשתי קדרות.** כונתו דבשתי קדרות שא"א להיות ניעור מיד ויש בקדרה אחת ששים ובאחת אין ששים אין תולין לומר בששים נפל דדוקא באיסור דרבנן תולין בכהאי גוונא בסימן קי"א משא"כ הכא דהיא איסור דאורייתא וזה מוכח מדברי הרמב"ם דהכא דהא במרק יש ששים בלא ניעור (ר"ל מדכתב הש"ך בחירון שקודם לזה דמיירי שאין במרק גופא ששים אלא בצירוף החתיכות ועל זה קאמר הש"ך אי נמי כו' בודאי כונת הש"ך דאפילו אח"ל דמיירי דיש במרק גופא ששים מכל מקום יש לתרץ דנפקא מינה לשתי

ח) וכן אם נפל כו'. זהו לשון הרמב"ם וכתב עליו הטור ואיני מבין דבריו שאם החתיכות כולן בתוך הרוטב צורך לנער ואם איין ברוטב מה מועיל ניעור שמנער אחר כך עכ"ל וזה שכתב הרב בהג"ה ויש מולקין כו' (ו) וקף על פי שהבית יוסף הביא בשם מהר"י ן' חביב שגם הרמב"ם סובר כן ומה שכתב נוער אם הקדירה כו' איינו ר"ל שמנער אחר כך אלא אתא לאשמועינן דבנודע על איזה מהן נפל נוער רק עד שיתערב החתיכה זו בין החתיכות ובלא נודע מיד כשרהה נפילת הטיפה לקדירה ולא השגיח על איזה חתיכה נפל ימהר לנער או לכסות מיד כדי שיתערב החתיכה מ"מ לא נמנע הרב לכתוב בלשון ויש מולקין כיון דפשטא דלישנא לא משמע הכי בשגם שהטור ג"כ לא הביא כן וגם הרב המגיד הבין דברי הרמב"ם בהטור והרב וכן הוא העיקר בדברי הרמב"ם וכמו (שיטה) [שיתבאר] והב"מ (פ"ה) פירש דברי הרמב"ם כעין מה שפירש מהר"י ן' חביב (אלא שאלה הדבר דהרמב"ם פ"ל כר"י והוא לא צורך ע"ש ודו"ק) וכתב על הרב ושאלי ליה מריה ולע"ד דעת הרב נכון וכמ"ש אבל מ"ש בית יוסף דהרמב"ם מיירי שהחתיכות בתוך הרוטב ואפ"ה צריך ניעור כדי שיתערב יפה יפה ו) קשה א"כ מאי וכן ועוד דהאי דינא הוי מצי לאשמועינן אפילו בנודע לאיזה מחתיכות נפל ועוד דודאי הרוטב מבלבל ומערבב כל החתיכות ומה צורך לנער ז) ואין להקשות למהר"י ן' חביב בנפל לתוך המרק מה צורך לנער י"ל דמיירי שאין במרק גופיה ששים אלא בצירוף החתיכות שיעבר אומן במלח ודו"ק אי נמי הכי קאמר וכן אם נפל תוך הקדירה או לתוך החתיכות או לתוך המרק ולא נודע לאיזה חתיכה נפל או אי למרק נפל והא דנקט מרק כלל ח) דנפקא מינה לשתי קדרות ודוק. ומיהו הלשון מגומגם לפירוש מהר"י ן' חביב לכך נראה דהדברים כפשטן וס"ל להרמב"ם דכיון דלא נודע לאיזה חתיכה נפל לא שייך לומר חתיכה נעשית נבילה ד) אלא כל הקדירה נכנס לספק והלכך מנער כל הקדירה ומצטרף כל הקדירה לבטל ודמי למ"ש הרשב"א (תוס"א ב"ד ש"ב כג:) והטור ס"ס קי"א (קטו סוע"א) דהיו כאן שתי קדרות ונפל איסור לתוך אחת מהן ואינו ידוע לאיזה נפל ואין באחת מהן לבטלו ויש בשתיהם לבטלו שבשיהם מצטרפין לבטלו שכל שעתיד להתערב רואין אותו כאלו הוא כבר מעורב עכ"ל והאי נמי דכותיה היא וכ"כ האיסור אחרון בכל כ"ט דין (ד') [ה"] דהיכא דלא הוברר האיסור לא אמרינן חתיכה נעשית נבילה שוב מצאתי שהרב כתב על דברי הרמב"ם וז"ל ומ"ש וכן אם נפל כו' הוא מפני שכיון שאינו נודע איזו חתיכה היא אין לומר בה נעשית נבילה ואי אפשר לאסור הכל שהרי אין בחלב עותן טעם וכיון שכן מנער את הקדירה ומעורב הוא עכ"ל הרי בהדיא כמו שכתבתי וזהו ברור דעת הרמב"ם לפע"ד ואין להקשות הא דלמא יש טעם בחתיכה אחת ואיך יבטל איסור לכתחלה ואם כן הוי ליה למימר שיבטעם הגוי כל חתיכה וחתיכה בפני עצמו יש לומר דכיון דלא נודע לאיזה נפל הרי הקדירה בספק ו) ואין כאן משום מבטל איסור וגם דמי למה שכתב מהרש"ל בתרומת הדשן סימן קע"ו ואין זה מבטל איסור לכתחלה כיון שספק הוא אם יתערב שוב איסור כלל עכ"ל והנאתיו בסימן פ"ל ס"ק מ' וכן לקמן סימן קט"ו ס"ק כ"ח והכי נמי מפק הוא אם יש טעם בחתיכה זו ונראה דגם הטור הבין דעת הרמב"ם כן אלא ס"ל כיון דאפשר למיקס עלה דמילתא א"כ לא נכנס הכל בספק שהרי יודע הדבר על ידי שיבטעם הגוי כל חתיכה וחתיכה בפני עצמה והלכך כיון שחתיכה אחת היתה מתבררת בודאי שהיא אסורה א"כ מאי מועיל ניעור אח"כ ולא דמי להך דהרשב"א דאי אפשר לבא לידי בירור לאיזה קדירה נפל דהרשב"א [נ] ע"כ לא מיירי אלא בזמן שמינו ליכא למיקס אטעמא דהרי הוליא דין זה בתורת הבית האחרון מתרומה והתם חיא שיעורא דמלה דהיינו בזמן שמינו וכן כתבתי בסימן ק"ה ס"ק ל' דבשאינו מינו לא אמרינן דכל מה שנכנס בספק מתייע לבטל ע"ש:

ביאור הגר"א

(יא) **והוא שניער כו'.** כמ"ש שם ואלא לא ניער בתחלה כו': [יב] **וכן אם נפל כו'.** כגירסת קצת ספרים במתניתין ג) טיפת חלב שנפלה על החתיכה נוער את הקדירה אם כו' ולא אמרינן חתיכה נעשית נבילה כיון שאין ידוע לאיזה חתיכה נפלה כולן מצטרפות לבטלה כמ"ש בסוף פרק ד' דתרומות שתי קופות ושתי מגורות כו' וכמ"ש לקמן סימן קי"א סעיף ז' אלא דיש לנער ולערב שלא יטעום את האיסור:

הידושי רע"ק

ד) **אפשר שיטעום אותה החתיכה.** לא ידעתי למה צריך לזה הא אלא ניעור צריך שיתן לטעום כל חתיכה וחתיכה ואדרבה על ידי טעימת חתיכה אחת מגרע גרע דבתחילה היה הכל בגדר הספק ומצטרף הכל לבטלו ואחרי טעימת חתיכה אחת ולא היה בו טעם מתברר דזהו מותר והוי כהוכר חתיכה אחת והשאר הוי חד בחד ואם כן צריכים לטעום חתיכה חתיכה ואם כן ממילא יטעום בודאי אף החתיכה שנפל הטיפה וירגיש הטעם ובאמת קשה לי דאם נפרש דהרמב"ם מיירי בשהה קלת על כל פנים נצטרך ליתן לטעום כל חתיכה והוה ליה להרמב"ם לפרש כן ופע"ג: ה) **אז באמת אין צריך לנער כלל.** אין מובן לי דהא גם בזה העלה טובה כיון דשהה קלת אפשר דלא ויבטל המלב לכתחלה: **אלא הדבר ברור דכאן מיירי הרמב"ם** לענין שבאמת מצטרף הכל דהיינו שנפל לתוך המרק וכן אם נפל על חתיכה שמונחת חוץ לרוטב אלא שלא נודע איזה היא ועל כן לא אמרינן חתיכה נעשית נבילה כמו שכתב הרב המגיד (מאכלות אסורות פ"ע ה"ח) וז"ל שכיון שאינו יודע איזה חתיכה היא אין לומר בה נעשית נבילה ואי אפשר לאסור הכל שהרי אין בחלב עותן טעם עכ"ל. ובא הרמב"ם כאן לומר באיזה ענין בא לנו על ידי הצטרפות שאר חתיכות דאם יש גוי קפילא שיוכל לבטעום אם יש בה טעם חלב ואם לא יבטעום טעם חלב מותר אף על פי דאין שם ששים כמ"ש בית יוסף בשם הרמב"ם בסימן ל"ח (קנד: ד"ה ומדברי הרמב"ם) וע"כ אמר כאן אם יש שם גוי לבטעום אז יבער את הכל כדי שיתערב ואח"כ יתן לו לבטעום דאם יתן לו תיכף לבטעום אז ודאי יבטעום טעם חלב ממה שלף למעלה ובאמת אם יערבנו ויתן לו לבטעום לא יבטעום טעם חלב כי החלב נתבטל בתערובת ואנו לא מצרפינן אלא אם יבטעום הגוי טעם חלב אחר שהוא מעורב היטב ומצא שיבטא לידי פסידא בתנם אם לא יערב ועל כן אמר נוער כדי שיתערב הכל אם יש בקדירה כולה טעם חלב פירוש לא בתה שלף למעלה לחוד אז דוקא טרפה. וכן בחתיכה שלא נודע איזה היא והדין הוא שגם שאר חתיכות מצטרפות עמה ואם יתן לבטעום חתיכה אחת ד) אפשר שיבטעום אותה החתיכה שנפלה עליה ויבטעום טעם חלב ומכח זה יאסור הכל ובאמת אם יתערב יתבטל טעם החלב ההוא על כן יערב הכל. ועל כן אמר שפיר אחר כך מכף אם לא נמצא גוי שיבטעום ונסמוך עליו מעטרין בששים כו' פירוש דבהיתר ע"י טעימת גוי צריך שיערב תחילה מבטעם שאמרנו שלא יבוא לידי הפסד אבל בהיתר אם גוי והיתר מכח ששים ה) אז באמת אין צריך לנער כלל כיון שהכל מצטרף לששים והשאר אין כאן מבטלין איסור לכתחלה דבלאו הכי מעורב אלא דהטיעור הוא לטובת הבעלים והכל ניחא בטייעתא דשמיא דאתהיריהו לעיינין משמיא ואע"ג שלא פירשו זה רבינו הטור ומפרשים בדברי הרמב"ם:

(סעיף ג) **ט) ואם מכירה משליכה והאחרות מותרות.** כשיש ששים נגד החתיכה ואם אינו מכירה הרוטב מותר כשיש ששים בחתיכות וברוטב וכל החתיכות אסורות אם מחיצת האיסור בלומר שנאסרה מבשר בחלב הוי ראויה להתכבד י דקי"ל לקמן ר"ס ק"ו דבשר בחלב הוי איסור מחמת עצמו ואם הוא ראוי להתכבד לא בטיל בחלף ואם אינו ראוי להתכבד בטל ברוב כדלקמן סימן ק"ט וע"ש: (סעיף ד) **י) לא אמרו חתיכה עצמה נעשית נבילה אלא בבשר בחלב כו'.** הטעם כתבו הפוסקים משום דבשר וחלב יב כל חד בחפי נפשיה שרי וכי איתנהו בהדדי אסור הלכך הבשר נעשה איסור ולוקה אם אוכל חלי זית מבשר וחלי זית מחלב לכך צריך ששים ברוטב לבטל כל החתיכה שנפלה עליה טעם חלב כ"כ התוספות (ק. ד"ה בשקדים) ומיאור דבריהם ליון דבשר וחלב אין שם איסור ניכר אלא אחר התערובת ע"כ כל התערובת הוי גוף האיסור שזהו האיסור האמור בתורה עירוב בשר בחלב משא"כ בשאר דבר שהוא איסור בפני עצמו ואומו הוא האיסור האמור בתורה אלא שכאן נתערב ממילא אין לך אלא (קפק) ו) [תערובת] איסור דאורייתא ואין

(ז) ואם בישלה עם אחרות כו'. אבל אלא ביטול איסור אחר ד' בתם לאוך אם דאוסר הכל אלא באיסור מחמת עצמו משא"כ כאן באיסור אלו ואע"ג דבסימן ק"ה סעיף ז' השוה בשר בחלב לאיסור מחמת עצמו היינו בשר עצמו עם חלב עצמה ה) כמו שמבואר שם בדברינו (ס"ק יג) בסי"ד: **(ח) אם חתיכת האיסור ראויה להתכבד.** מבואר בסימן ק"ח: (סעיף ד) **(ט) אלא בבשר בחלב.** הטעם משום דכל חד בחפי נפשיה שרי וכי איתנהו בהדדי אסור הלכך הבשר נעשה איסור ולוקה אם אוכל חלי זית מבשר וחלי זית מחלב לכך צריך ששים ברוטב לבטל כל החתיכה שנפלה עליה טעם חלב כ"כ התוספות (ק. ד"ה בשקדים) ומיאור דבריהם ליון דבשר וחלב אין שם איסור ניכר אלא אחר התערובת הוי גוף האיסור שזהו האיסור האמור בתורה עירוב בשר בחלב משא"כ בשאר דבר שהוא איסור בפני עצמו ואומו הוא האיסור האמור בתורה אלא שכאן נתערב ממילא אין לך אלא (קפק) ו) [תערובת] איסור דאורייתא ואין

לחתיכות ולא נודע לאיזו חתיכה נפל (ז) ז) נוער את הקדירה כולה עד שישוב ויתערב הכל אם יש בקדירה כולה טעם חלב אסורה ואם לאו מותרת ואם לא נמצא גוי שיטעום ונסמוך עליו משערים בששים (עכ"ל רמב"ם):

הגה [יג] ויש חולקין וסבירא להו דאינו מועיל מה שנוער הקדירה אם לא שניער מיד שנפל האיסור (עור) והכי נהוג:

ג [יד] כשנאסרה החתיכה מחמת החלב ט נעשית כל החתיכה איסור (ז) ואם בשלה עם אחרות מ צריך ששים לבטל כולה (ט) ט ואם מכירה משליכה והאחרות מותרות ואם אינו מכירה הרוטב מותר וכל החתיכות אסורות (ח) י א אם חתיכת האיסור ראויה (ח) להתכבד:

ד י) [טו] לא אמרו חתיכה עצמה נעשית נבילה (ט) יא יג אלא בבשר בחלב אבל לא בשאר איסורים כגון כזית חֵלֶב שנבלע בחתיכה ואין בה ששים לבטלו ונאסרה ואחר כך בישלה עם אחרות אין צריך אלא ששים כדי כזית חֵלֶב (י) יא [טו] ואז אפילו

שייך בזה חתיכה עצמה נעשית נבילה כ"כ במגיד משנה (מאכ"א פ"ע מוף ה"ח): **(י) ואז אפילו החתיכה עצמה כו'.** נראה לכתב כן לפי מ"ש הטור דלא אמרינן אפשר לטוחטו אסור בשאר איסורים ממילא אפשר לטוחטו מותר והחתיכה עצמה מותרת ועיין לקמן בסימן ק"ו סעיף א' כתב להיפך מזה והוא האמת:

ביאור הגר"א

[יג] **ויש חולקין כו'.** דסבירא להו דלא אמרו במתניתין דתרומות אלא במין במינו אבל במין בשאינו מינו לא כיון דאפשר למיקם עלה וכמ"ש שם רבי עקיבא אומר בידוע מה נפלה כו' דאין מצטרפות השחורות להעלות הלבנה והכי נמי אותן שאין בהן טעם חלב וע"כ הך במין במינו הוא דשלא במינו בנותן טעם וכמ"ש בפרק גיד הנשה צ"ט וכמ"ש בירושלמי פרק ו' דנדרים הלכה (ה') [ד'] זה הכלל שהיה ר' שמעון אומר משום ר' יהושע כל דבר שיש לו מתירין כגון טבל ומעשר שני והקדש לא נתנו להם חכמים שיעור אלא מין במינו כל שהוא ושלא במינו בנותן טעם וכל דבר שאין לו מתירין כגון תרומה וערלה וכלאי הכרם נתנו להם חכמים שיעור מין במינו כו' ושלא במינו בנותן טעם ועיין ש"ך: [יד] **כשנאסרה כו'.** שם בדברי ר' יהודה ולדידן בששים: [טו] **לא אמרו כו'.** כמ"ש בפרק ה' דתרומה ופרק א' דתמורה אין המדומע כו' וכעבודה זרה ע"ג יין נסך שנפל לבור כו' ע"ש כל הסוגיא ושם רואין את ההיתר כו' שני כוסות כו' [ובפרק ה' דתרומות סאה תרומה כו' ואחר כך נפלו שם חולין כו' ובירושלמי כל האיסורין של תורה שריבה עליהם שוגג מותר וכמ"ש בסימן צ"ט סעיף ה'] ובפרק גיד הנשה ק' עמוד א' בשקדם כו' ועיין תוספות ד"ה בשקדם ואם תאמר כו' ורבינו אפרים כו': [טז] **ואז אפילו כו'.** דלא אמרינן אפשר לטוחטו אסור בשאר איסורים וכהחיא סוגיא דעבודה זרה כנ"ל. והוא מדברי הטור כאן וכן חלק על הרשב"א בסימן ק"ו אבל הרשב"א ושלחן ערוך שם כתבו דהחתיכה אסורה דאפשר לטוחטה אסור בכל איסורין וחילק בין דבר הנבלל ולא קשה מהחיא דע"ז

חידושי רע"ק

ז) **נוער את הקדירה כולה.** יש לעיין אמאי שרי (לערות) [לעשות] כן הא אם לא יעבר ישאר הטעם באותה חתיכה ועל ידי ניעור מעייל הטעם בחתיכות האחרות והוי מבטל בשר בחלב ועל כל פנים בליכא ששים אלא דיטעום קפילא דלמא באמת יהיה טעם בכולה ועבר על משול בשר בחלב וע"ע:

באר היטב

(ז) **נוער.** כתב הש"ך ואין להקשות היאך ינער הקדרה שיתערב הכל דילמא יש טעם בחתיכה אחת ואיך יבטל איסור לכתחלה וא"כ הו"ל למימר שיטעום הגוי כל חתיכה בפני עצמו י"ל דכיון דלא נודע לאיזה נפל הרי נכנס כל הקדרה בספק ואין כאן משום מבטל איסור ורמ"א שהוא דעת הטור ס"ל כיון דאפשר למיקם עלה דמילתא שיטעום הגוי כל חתיכה וחתיכה א"כ לא נכנס הכל בספק ואינו מועיל ניער אח"כ וע"ל סימן ק"ה: (ח) **להתכבד.** ואם אינה ראויה להתכבד בטלה ברוב כדלקמן סימן ק"ט וע"ש:

משבצות זהב

(ז) ואם. עיין ט"ז דאם בלא רוטב אין הבלוע יוצא כי אם שבלעה דבר שמן, ואף דאין אנו בקיאין (סימן קס סעיף ה ומעיף ט בהג"ה) לענין בלוע בקיאין עיין סימן ק"ה-בש"ך אות י"ז וט"ז אות י"ג כנ), ואפשר לטוחטו אסור היינו שנאסר משהו בנויה מה שאין כן כשנפרל לגמרי ועיין סימן רל"ט בש"ך (פ"ק ח) דלא שייך ביטול כשבא כד) לבלע איסור כיון שכל אחד היתר אחד ממחזק חברו מה שאין כן קודם שנאסר נתותן טעם לאו מטעם ביטול קאמינן עליה והלכך כל שנפרל לגמרי אינו, והש"ך בסימן ק"ה אות י"ז העלה דכדי נטילה אסור ושם אנאסר (שפ"ר פ"ק י"ח). ויש לראות להמחבר מנא ליה סברא זאת דמהא דמבלע בלע מפלגו לא פליגי (חולין קח:) אין ראיה דמפרש כפירש"י דמקלפה מוך הרוטב כמו שכתב הט"ז אות ב' ועל כרחך כפירוש הר"ן מפלגו לא פליגי פליגה האומרת כמו שכתבתי באות ו'. ונהי דיש הוכחה ממה

באר הגולה

ז שם בר"מב"ם וכתב הב"י בשם מהר"י ן' חביב פירוש מיד בסרלפה נפילת הטעם לקדירה ולא הבנתים על איזה חתיכה מיכר לעבר לו לכתות ובזה יתישב קושית אמרת הלא אין מבטלין איסור לכתחילה:

ח כרב וכרי חגיגה וכרי יוחנן שם דף ק"מ:

ט הרמ"ם שם ממשנה דירן שנתבטל וכו' שם דף ל"ו:

י אוקימתא דגמרא שם דף ק':

יא טור [והרא"ש והרשב"א והרמב"ן] בשם רבינו אפריים [והסכמת הרב המגיד ועוד פוסקים] וב"כ הרמב"ם מפני שכל אחד בפני עצמו הוא איסור ומערבתן אוסרין:

גליון מהרש"א

ט **נעשית כל החתיכה איסור.** אף בלא נודע מקודם עיין ש"ך סימן צ"ט ס"ק ט"ו:

י **דקי"ל כו' הוי איסור מחמת עצמו.** ולענין אין בלוע יוצא בלא רוטב אי מקרי בשר בחלב איסור מחמת עצמו עיין סימן ק"ה ס"ק י"ז:

יא **אם חתיכת האיסור ראויה להתכבד.** עיין גליון ש"ך סימן פ"ז ס"ק ל':

יב **כל חד באפיה נפשיה שרי.** עיין פרי מגדים בפתיחתו ד"ה טעם כעיקר כתב דאף שכבר נאסרה החתיכה משום בשר בחלב ונפלה שוב לחלב דלא שייך עוד האי לחודיה שרי מכל מקום כל שהוא בשר בחלב נעשה החתיכה עצמה נבלה ולא עוד בשר נבילה שנפל לחלב או חלב טריפה שנפל לבשר חתיכה עצמה נעשית נבילה מדאורייתא ועיין ש"ך סימן צ"ד ס"ק כ"ב וסימן ק"ג ס"ק י"ח:

יג **אלא בבשר בחלב.** ודוקא בשר טהורה. ש"ך סימן פ"ז סק"ג:

אמרי בינה

ט) **ולא אמרו בסימן צ"א כו'.** עיין ביד יוסף שהקשה דהא בסימן צ"א הוי החלב רוטב ובזה אין חילוק בין איסור בלוע או איסור מחמת עצמו. ועמ"ש לעיל סימן צ"א ט"ז ס"ק ה':

הלכות ערלה

הלכות ערלה

ערלה אסורה בהנאה ואינה מקבלת טומאה. ואם נגע בה אדם בידיו אינו מטמא אלא ידיו בלבד. ואם נגע בה בגופו הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא בגדים. ואם נגע בה בכלי הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא אוכלין ומשקין. ואם נגע בה בכלי חרס הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא כל הכלי. ואם נגע בה בכלי מתכת הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא כל הכלי. ואם נגע בה בכלי עץ הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא כל הכלי. ואם נגע בה בכלי עור הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא כל הכלי. ואם נגע בה בכלי בגד הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא כל הכלי. ואם נגע בה בכלי אבן הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא כל הכלי. ואם נגע בה בכלי זכוכית הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא כל הכלי. ואם נגע בה בכלי נחושת הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא כל הכלי. ואם נגע בה בכלי ברזל הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא כל הכלי. ואם נגע בה בכלי עופרת הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא כל הכלי. ואם נגע בה בכלי כסף הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא כל הכלי. ואם נגע בה בכלי זהב הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא כל הכלי. ואם נגע בה בכלי פלדה הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא כל הכלי. ואם נגע בה בכלי אלומין הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא כל הכלי. ואם נגע בה בכלי אלמוג הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא כל הכלי. ואם נגע בה בכלי יהלום הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא כל הכלי. ואם נגע בה בכלי ספיר הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא כל הכלי. ואם נגע בה בכלי אבן טובה הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא כל הכלי. ואם נגע בה בכלי אבן יקרה הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא כל הכלי. ואם נגע בה בכלי אבן נגה הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא כל הכלי. ואם נגע בה בכלי אבן שוהם הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא כל הכלי. ואם נגע בה בכלי אבן ישפה הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא כל הכלי. ואם נגע בה בכלי אבן בהט הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא כל הכלי. ואם נגע בה בכלי אבן ברד הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא כל הכלי. ואם נגע בה בכלי אבן גביש הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא כל הכלי. ואם נגע בה בכלי אבן ספיר הרי הוא כנוגע בנבלה ומטמא כל הכלי. ואם נגע בה בכלי אבן יק

דגול מרבבה

[ד] [מגיגא] אם נתערב איסור לח בהיתר לח. עיין בש"ך סימן ק"ג ס"ק כ' משמע לאפילו ע"י משול שיך קולא ז"ל ע"כ:

גליון מהרש"א

יט אמרינן חתיכה נעשית נבילה מטעם חשיבות. עיין סימן ק"ד סעיף ב' בהגה"ה אפילו יש ששים בשומן: **כ דוקא שנתערב שלא כדרך בישול.** עיין ש"ך סימן קל"ד ס"ק ט"ו:

כא וכ"כ הרשב"א. עיין לקמן סימן צ"ט ס"ק י"ד:

אמרי בינה

יא) כדמוכח בהדיא בש"ס פרק כל הבשר כו'. רצונו לומר דאיתא שם וסבר רב אפשר לסוחטו אסור והאתמר כזית בשר שנפל לתוך יורה של חלב אמר רב בשר אסור וחלב מותר ואי סלקא דעתך אפשר לסוחטו אסור חלב אמאי מותר חלב נבלה הוא. פירש רש"י דהרי חלב מעט שנבלע בבשר נעשה נבלה שהרי נאסר וכשחזר ונפלט בשאר החלב הוה ליה מין במינו חלב איסור בחלב היתר ורב אית ליה מין במינו לא בטיל. ואם כן מוכח בהדיא דבבשר בחלב אפילו לח בלח אמרינן נעשית נבילה דאם לא כן מאי פריך חלב נבלה הוא הא הוי לח בלח דהחלב שנפלט מהבשר אסורה משום שקבלה טעם מהבשר ועתה שנתערבה בשאר החלב אין צריך רק לבטל טעם הבשר שנבלע בחלב דהחלב לא נעשה נבילה כיון דהוי לח בלח אלא ודאי דבבשר בחלב אף בלח בלח אמרינן דנעשית נבילה וק"ל:

(טו) אם נתערב איסור לח בהיתר לח. הטעם בזה יוסף (קמו קוע"ח) בשם המרדכי (פ' חולין) דלוקח בחתיכה עצמה מטעם חשיבות כי החתיכת איסור ניכר ומובדל הוא ונעשית נבילה ואין יצטרף אליה שום היתר לבטל האיסור הבלוע כו' אבל בדבר לח בלח כגון יין במים דעבודה זרה שאין האיסור ניכר ונבדל ואין כאן חשיבות איסור מתערב היתר השני עם הראשון עכ"ל ט) וכתב רש"ל פרק ג"ה סימן ס' מכל מקום נראה לי לחלק דזהו כ דוקא שנתערב שלא כדרך בישול אבל אם הוא דרך בישול שהוא בנתינת טעם שנתערב שם איסור ואח"כ נפל מן הרוטב לתבשיל היתר צריך ששים נגד כל הרוטב שנפל ולא סגי לחשוב כמה נבלע בשיעור רוטב זה מן האיסור לפי ערך אבל לח בלח כגון יין ביין או מים במים האסורים נוכל לומר דלא אמרינן כבר נעשה כל ההיתר נבילה בפרט שהוא מילתא דרבנן דחתיכה נעשית נבילה הוא דרבנן ואם ניתוסף אח"כ היתר שרי עכ"ד משמע מדבריו דאפילו שלא במקום הפסד לא אמרינן בלח שנעשה נבילה שלא כדברי רמ"א כאן (י): **ד (טז) ואם נתערב** יבש ביבש. פירוש שלא בדרך בישול יאמר דאז דינו דבטל האיסור ברוב על כן אם נתערב תחילה שלא ברוב אין צריך אחר כך רוב נגד כל התערובת הראשון אבל אם נתבשלו יחד ודאי אמרינן חתיכה עצמה נעשית נבילה וצריך ששים בהיתר נגד כל החתיכה: **כתב** הטור לדעת רבינו תם שפסק שאף בשאר איסורים אפשר לסומכו אסור ותחילה נעשית נבילה דוקא בנותן טעם שלא היה בהיתר ששים לבטל האיסור שנבלע בו אבל נאסר בתבשילו אפילו נאסר בחתיכת מינו שאסור בתבשילו יב) לר' יהודה לא נעשית כולה נבילה עכ"ל ומקור דין זה מדלתא פרק ג"ה (דף ק'.) דרש רב כיון שנתן טעם בחתיכה חתיכה עצמה נעשית נבילה ואוסרת כל החתיכות כולן מפני שהם מינה ומוקי לה אבי הם שחתיכת נבילה היתה תחילה מתבשלת עם חתיכה אחת כשרה וקבלה טעם האיסור ואפילו החתיכה עצמה מותרת ע"ש והיינו שפסק כר"י שהבלתי בס"ק ד' וכן מביא בדרכי משה (אות ח) להליא ע"ש האיסור וסיתר האדון בהסקנא לפסק הלכה ומ"ש דבבשר בחלב אפילו מקצת החתיכה תוך הרוטב חתיכה נעשית נבילה ג"כ ל"ע דהוא נגד כל הפוסקים דבש"ס פכ"ה (דף ק"ח ק"ע) אמרינן דטפת חלב שנפלה על חתיכת בשר החתיכה אסורה ואינה אוסרת כל שאר החתיכות (עד ששים כנגדה) אלא ע"י ניעור וכסוי ופיכשו ר"י ורבינו תם שכולה תוך לרוטב אבל אם מקצתה תוך הרוטב מצטרף כל הקדרה לבטל ואז אפילו החתיכה מותרת וכן פסקו הסמ"ג (לאוין קמ"ח דף נ"ח ע"ב) והסמ"ק (מימן ריי"ג דף ק"ח ע"ב) והטערים סימן נ"ה והמרדכי (חולין סי' תרצא) והאגודה פכ"ה (סי' קטו) והרא"ה בספר בדק הבית (דף ל"ע) (נ"ד ש"ח ע. ד"ה אמרינן) ומהרי"ל (מנהגים או"ה דיני בב"ח) ושאר מחברים כר"י ואפילו לרש"י שפירש דמיירי שמקצתה תוך הרוטב מכל מקום מותר דאין נעשית נבילה לאסור האחרות אלא ע"י ניעור וכסוי ונראה דמ"ש הרב דבבשר בחלב אפילו מקצתה תוך הרוטב חתיכה נעשית נבילה היינו בשניער אח"כ עד שבנבשה כולה לתוך הרוטב ולאפוקי דלא יימא דיוד בתחלה מצטרף כל הקדרה לבטל הואיל ומקצתה תוך הרוטב כדאמרינן בשאר איסורים דהא בישא או שהחתיכה כולה תוך לרוטב ונפל עליה איסור כו' על כרחך בניער מיירי דאם לא כן לא נעשית נבילה לאסור שאר הקדרה א"כ על כרחך פיפא נמי בהכי מיירי ולענין מ"ש בשאר איסורים דמ"מ יש להחמיר לאסור אותה חתיכה נראה שהוא סברת הרב עצמו דמספקא ליה אי קיימא לן כרש"י או כר"י (ט) וכמ"ש לעיל ס"ק (ז') (ו') אבל לענין שאר הקדרה ט) לא רצה להחמיר כיון דבלאו הכי יש אומרים דלא אמרינן חתיכה נעשית נבילה רק בבשר בחלב ודו"ק ומ"מ כבר נתבאר בס"ק ד' שדעת כל המחברים והאחרונים כר"י ע"ש: **יד) יש אומרים דלא אמרינן חתיכה נעשית נבילה אם נתערב איסור לח כו'.** כלומר דלוקח בשנתערב איסור לח בהיתר יבש יא) אמרינן חתיכה נעשית נבילה יא) מטעם חשיבות [כי] החתיכת איסור ניכר ומובדל הוא נעשית נבילה אבל לא בשאר מין כגון יין נסך ליין בשר או חלב לשומן ואח"כ נתערב הכל להיתר אחר ואין חילוק בין אם ההיתר האחר הם לח או יבש והדו"ק ועיין בש"ס פרק ג"ה סימן ס': **ד (טו) אבל לא בבשר בחלב כו'.** לשון הספר אפי רבנו (דף נ"ג ע"ח) מיהו בבשר בחלב יש להחמיר אף בלח עכ"ל ולפע"ד (יא) אינו משוס חומרא אלא דכ"ע מודו בזה יא) כדמוכח בהדיא בש"ס פכ"ה (דף ק"ח) גבי הא דקאמר התם אבל אמאי מותר חלב נבילה הוא דגבי בשר בחלב אפילו בלח חתיכה נעשית נבילה כא וכ"כ הרשב"א בחורת הבית האחרון (דף ל"ח ע"א) (נ"ד ש"ח מ:) וע"ש יב:

ביאור הגר"א

[כא] **ומכל מקום יש כו'.** כדעת רש"י דלא היקל אלא בשאר החתיכות כדעת ר"י כיון דיש אומרים דאין אומרים חתיכה נעשית נבילה בשאר איסורין מה שאין כן באותה חתיכה דאף לפירוש רבינו אפרים אסור מדינא לרש"י אף בשניער וכיסה אח"כ וכמו שכתב בריש סימן ק"ו וכמו שכתב בהג"ה שם וכן עיקר ודלא כו': [כב] **יש אומרים דלא אמרינן כו'.** מהיא דעבודה זרה הנ"ל ואין צריך לכל מה שדחקו בתוספות ורא"ש. מרדכי. אבל הר"ן הקשה על סברא זו ממ"ש ק"ח עמוד ב' אמאי מותר חלב נבילה כו' והכריע דבבשר בחלב אמרינן מדאורייתא חתיכה נעשית נבילה ואפילו בלח בלח אבל בשאר איסורין אינו אלא מדבריהם ול"ג אלא דומיא דבבשר בחלב כו' ע"ש ופסק הרב כמוהו בהפסד גדול: [כג] **ואם נתערב כו'.** ובזה מתורץ ההיא דתרומה אין המדומע כו' וכמ"ש תוספות בפרק גיד הנשה שם [וכשיטתם שלא חילקו בין בשר בחלב לשאר איסורין וז"ש בשום איסור] אבל בלח בלח סבירא להו דאמרינן חתיכה נעשית נבילה בכל איסורים שדחקו עצמן בסוגיא דעבודה זרה הנ"ל:

חידושי רע"ק

ט) **לא רצה להחמיר.** ומכל מקום בהיפוך אם היה מקצתה ברוטב ולא ניער בכוף ו[כ]כל החתיכות וברוטב לא היה ששים נגד החלב ואחר כך בטלו חתיכה אחת מאותן שלא נפל עליהן הטיפה עם שאר חתיכות זוה י"ל דכולם אסורים אף דיש זה סברות להמיר הא' שיעם רש"י ולא נעשו שאר חתיכות איסור. הב' רבינו אפרים. דיש לומר דלוקח שיעם ר"י מערפים לרבינו אפרים כיון דרוב רבותא אמרא להו כר"י אבל לחמוך על דעת רש"י בעירוף שיעם רבינו אפרים י"ל דלא: י) **וכל זה בשאר איסורים אבל בבשר בחלב.** אף בבשר בחלב דרבנן כך מתבאר מדברי הש"ך (רס"י פ"ז ס"ק ג') בש"ס נפקותא בדבר לענין מ"ש הרב בהג"ה

יא) **מטעם חשיבות.** כ"כ המרדכי ולפ"ז אף אם נתבקק החתיכה ונימוחה מכל מקום צריך ששים נגד כולה לכבר נעשית נבילה בשעת הבלועה דהא תשוב אבל בבשר"ח בחורת הבית האחרון (דף ל"ז) כתב הטעם דבחתיכה כיון שנשאר בחיסורה מה שאין כן בלח דהכל נבלע הכל מצטרף לבטל עיי"ש ולפ"ז בחתיכה שנימוחה גם כן דינו כלח כיון דהשאה הכל נבלע: יב) **לרבי יהודה לא נעשית כולה נבילה.** והיכא דנאסר בחותר משהים כגון דנרגש טעמו בחתר משהים או בחתבל וחמתן לי אמרינן חתיכה נעשית נבילה עיין בפרמ"ג בחשבלות הב (סימן ק' ס"ק ח' ד"ה ודע דמ"ש הטור):

מהגמילה ואחר כך פילק הגמילה והגיה שם הרבה כשרות עם המחיכה שנאסרה תחילה דאמרינן דאמחיכה שנאסרה נעשית נבילה ואוסרת כל המחיכות הכשרות אף שיש שיש נגדה דאליבא דר' יהודה קיימינן דסבירא ליה מין במינו במשהו והקשו התוס' (ק. ד"ה בשקדם) למה לי שהמחיכה שנאסרה נאסרה מכח שהנבילה נתנה בה טעם הא אפילו במשהו יכולה לאסור אותה מפני שהיא מינה כי היכי שהיא אוסרת אחר כך אחרת במשהו ומיהו רבינו תם וזה לשונו דגהי דהיא גופה מתסרא בכל שהוא מכל מקום לא אמרינן שמיעשה נבילה לאסור כל האחרות כיון שהיא עצמה לא נאסרה אלא בכל דהו עכ"ל מבואר בזה דאע"פ שלר' יהודה הוי מין במינו במשהו מכל מקום היינו דוקא שתחילה נאסר במשהו אבל אם נתבטל אחר כך במינו אין בה לאסור אם יש שיש נגד המחיכה שנאסרה ולא אסרינן מכח מין במינו במשהו כיון שאין גוף האיסור כאן אלא שבלעה מאיסור משהו ע"כ היו שאר המחיכות הכשרות מותרות אבל אם נאסרה המחיכה תחילה מאיסור הרבה שנתן בה טעם אז אוסרת במשהו את מינה האחרות ולא מהני שיש נגדה. וכיון שאמרינן סברת זאת באיסור משהו במין במינו לר' יהודה שהוא מן המורה כדאיתא ריש פרק כפוי הדם (יא. יב) מקרא (ויקרא עז יח) דולקח דם הפר מכל שכן שיעמא הכי באיסור משהו דמדרבנן כגון ד) חמץ בפסח דאיסור משהו אבל מדרבנן וכן בין נסך פשיטא שכל שנאסר תחילה מחמת מינו במשהו אינו אוסר אח"כ אם נפל לאחרים ויש שיש כנגדו דאז אין משהו אוסר כב ומשום הכי כתב הטור אפילו נאסר מחמת מינו שאסור במשהו לר' יהודה כלומר שהוא מן המורה כדפרישית וכל שכן חמץ בפסח לדידן בין במינו בין אבל אם במינו (בפ') דבמשהו אסור דלא נעשה נבילה אם נאסר במשהו שיאסר אח"כ במשהו דתרי משהו לא אמרינן. וכן ראיתי בדרישה (אות ז) שהגיה בשם רש"ל לפרש לשון אפילו שכתב הטור על כוונה שכתבתי אבל דהוקשה לו ע"ז דכיון שאיסורו במשהו מה לי בתערובת הראשון מה לי בתערובת השני בשלמא באיסור דרבי יהודה דאין אוסר אלא במינו וכי נפל אחר כך בהיתר שאינו מינו משערינן באיסור עצמו נפל לשם ומבטלינן ליה בששים לפי שהאיסור עצמו אינו אוסר שם אבל בששים דדוקא במינו אוסר במשהו א) מה שאין כן בחמץ בפסח דאף אם נשער באיסור המחיכה לחוד נפל שם לתערובת שני אפילו באינו מינו אז אוסר במשהו ואם כן מה מועיל תערובת שני יותר מן הראשון עכ"ל כנודו במקומו מובן הוא ועוד אם נתבטל אחר כך בין במינו בין בשאינו מינו אוסר אם יש שיש נגדה דאליבא דר' יהודה קיימינן דסבירא ליה מין במינו במשהו והקשו התוס' (ק. ד"ה בשקדם) למה לי שהמחיכה שנאסרה נאסרה מכח שהנבילה נתנה בה טעם הא אפילו במשהו יכולה לאסור אותה מפני שהיא מינה כי היכי שהיא אוסרת אחר כך אחרת במשהו ומיהו רבינו תם וזה לשונו דגהי דהיא גופה מתסרא בכל שהוא מכל מקום לא אמרינן שמיעשה נבילה לאסור כל האחרות כיון שהיא עצמה לא נאסרה אלא בכל דהו עכ"ל מבואר בזה דאע"פ שלר' יהודה הוי מין במינו במשהו מכל מקום היינו דוקא שתחילה נאסר במשהו אבל אם נתבטל אחר כך במינו אין בה לאסור אם יש שיש נגד המחיכה שנאסרה ולא אסרינן מכח מין במינו במשהו כיון שאין גוף האיסור כאן אלא שבלעה מאיסור משהו ע"כ היו שאר המחיכות הכשרות מותרות אבל אם נאסרה המחיכה תחילה מאיסור הרבה שנתן בה טעם אז אוסרת את מינה האחרות ולא מהני שיש נגדה. וכיון שאמרינן סברת זאת באיסור משהו במין במינו לר' יהודה שהוא מן המורה כדאיתא ריש פרק כפוי הדם (יא. יב) מקרא (ויקרא עז יח) דולקח דם הפר מכל שכן שיעמא הכי באיסור משהו דמדרבנן כגון ד) חמץ בפסח דאיסור משהו אבל מדרבנן וכן בין נסך פשיטא שכל שנאסר תחילה מחמת מינו במשהו אינו אוסר אח"כ אם נפל לאחרים ויש שיש כנגדו דאז אין משהו אוסר כב ומשום הכי כתב הטור אפילו נאסר מחמת מינו שאסור במשהו לר' יהודה כלומר שהוא מן המורה כדפרישית וכל שכן חמץ בפסח לדידן בין במינו בין אבל אם במינו (בפ') דבמשהו אסור דלא נעשה נבילה אם נאסר במשהו שיאסר אח"כ במשהו דתרי משהו לא אמרינן. וכן ראיתי בדרישה (אות ז) שהגיה בשם רש"ל לפרש לשון אפילו שכתב הטור על כוונה שכתבתי אבל דהוקשה לו ע"ז דכיון שאיסורו במשהו מה לי בתערובת הראשון מה לי בתערובת השני בשלמא באיסור דרבי יהודה דאין אוסר אלא במינו וכי נפל אחר כך בהיתר שאינו מינו משערינן באיסור עצמו נפל לשם ומבטלינן ליה בששים לפי שהאיסור עצמו אינו אוסר שם אבל בששים דדוקא במינו אוסר במשהו א) מה שאין כן בחמץ בפסח דאף אם נשער באיסור המחיכה לחוד נפל שם לתערובת שני אפילו באינו מינו אז אוסר במשהו ואם כן מה מועיל תערובת שני יותר מן הראשון

עניות בעתי ברור ונכון:

נקודות הכסף

ד) אין דבריו נכונים בכמה דינים שונים. וגם כמה שהשיג על ר' מרדכי יפה ועל הדרישה ועל הב"ח העלה קושיות כמו שנאמר. נראה מה שר"ל דבחמץ בפסח שנתבטל עם המחיכה ואח"כ נתבטל אותה המחיכה עם אחרות אינה אוסרת במשהו הוא דבר תמוה ושאלתי לכמה רבני קשישאי וגדולי המורים וכולם אמרו פה אחד שמעולם נוהגין לאסור כל התערובות. וכן משמע מדברי הטור אורח חיים סימן תס"ז ומדברי מהרמ"א שם וכמ"ש בסמוך. וכן נראה באמת דהא מכל מקום אותו טעם משהו שנתחיכה הראשונה אוסרת שוב האחרות כיון דחמץ בפסח במשהו בין במינו בין שאינו במינו. ואם דמי למ"ש התוספות והרא"ש (פ"ז פי' ה) והטור גבי מין במינו לרבי יודע דאם נאסרה המחיכה תחלה במשהו אחמת מינו ונתבטלה אח"כ עם מחיכות אחרות אינה אוסרת במשהו אע"פ שהם מינן דהתם היינו טעמא דכיון דלא אמרינן דהמחיכה נעשית נבלה כיון שלא נאסרה בטעם אח"כ ליכא למימר דאותו משהו שנתחיכות יאסרו כל המחיכות האחרות דכיון דמחיכה לא נעשית נבלה אח"כ לא הוי אותו משהו לגבי המחיכות האחרות מינו דלא שמעינן לר' יודע דאמר מין במינו לא בטיל אלא כשאותו מין הוא של איסור לבדו אבל לא כשכבר אחר מעורב בו והכי נמי כיון שהמחיכה לא נעשית נבלה אח"כ אותו משהו מעורב עכשו אחר ותשיב אינו מינו לגבי המחיכות האחרות דהא אותו משהו הוא מעורב והמחיכות אינם מעורבים אם [כן] אין מין זה דומה לחבירו. והכי משמע להדיא ממה שכתב הר"ן סוף פרק גיד הנשה (לו. דיבור ראשון) וזה לשונו ואיכא למידק הכא כיון דרב כרבי יודע סבירא ליה למה לי שתתן טעם בחמיכה דהא אפילו במשהו נמי מיתסרא כיון דמין במינו לא בטיל כו' ונראה לי דכל שלא נתן טעם בחמיכה אע"ג עכ"ל כנודו במקומו מונח אבל לא אם הרבה כשרות אחר כך פילק הגמילה והגיה שם הרבה כשרות עם המחיכה שנאסרה תחילה דאמרינן דאמחיכה שנאסרה נעשית נבלה ואוסרת כל המחיכות הכשרות אף שיש שיש נגדה דאליבא דר' יהודה קיימינן דסבירא ליה מין במינו במשהו והקשו התוס' (ק. ד"ה בשקדם) למה לי שהמחיכה שנאסרה נאסרה מכח שהנבילה נתנה בה טעם הא אפילו במשהו יכולה לאסור אותה מפני שהיא מינה כי היכי שהיא אוסרת אחר כך אחרת במשהו ומיהו רבינו תם וזה לשונו דגהי דהיא גופה מתסרא בכל שהוא מכל מקום לא אמרינן שמיעשה נבלה לאסור כל האחרות כיון שהיא עצמה לא נאסרה אלא בכל דהו עכ"ל מבואר בזה דאע"פ שלר' יהודה הוי מין במינו במשהו מכל מקום היינו דוקא שתחילה נאסר במשהו אבל אם נתבטל אחר כך במינו אין בה לאסור אם יש שיש נגד המחיכה שנאסרה ולא אסרינן מכח מין במינו במשהו כיון שאין גוף האיסור כאן אלא שבלעה מאיסור משהו ע"כ היו שאר המחיכות הכשרות מותרות אבל אם נאסרה המחיכה תחילה מאיסור הרבה שנתן בה טעם אז אוסרת את מינה האחרות ולא מהני שיש נגדה. וכיון שאמרינן סברת זאת באיסור משהו במין במינו לר' יהודה שהוא מן המורה כדאיתא ריש פרק כפוי הדם (יא. יב) מקרא (ויקרא עז יח) דולקח דם הפר מכל שכן שיעמא הכי באיסור משהו דמדרבנן כגון ד) חמץ בפסח דאיסור משהו אבל מדרבנן וכן בין נסך פשיטא שכל שנאסר תחילה מחמת מינו במשהו אינו אוסר אח"כ אם נפל לאחרים ויש שיש כנגדו דאז אין משהו אוסר כב ומשום הכי כתב הטור אפילו נאסר מחמת מינו שאסור במשהו לר' יהודה כלומר שהוא מן המורה כדפרישית וכל שכן חמץ בפסח לדידן בין במינו בין אבל אם במינו (בפ') דבמשהו אסור דלא נעשה נבילה אם נאסר במשהו שיאסר אח"כ במשהו דתרי משהו לא אמרינן. וכן ראיתי בדרישה (אות ז) שהגיה בשם רש"ל לפרש לשון אפילו שכתב הטור על כוונה שכתבתי אבל דהוקשה לו ע"ז דכיון שאיסורו במשהו מה לי בתערובת הראשון מה לי בתערובת השני בשלמא באיסור דרבי יהודה דאין אוסר אלא במינו וכי נפל אחר כך בהיתר שאינו מינו משערינן באיסור עצמו נפל לשם ומבטלינן ליה בששים לפי שהאיסור עצמו אינו אוסר שם אבל בששים דדוקא במינו אוסר במשהו א) מה שאין כן בחמץ בפסח דאף אם נשער באיסור המחיכה לחוד נפל שם לתערובת שני אפילו באינו מינו אז אוסר במשהו ואם כן מה מועיל תערובת שני יותר מן הראשון

דמיתסרא לא תשיב איסור למימר דה המחיכה עצמה נעשית נבלה וכל שאינה נעשית נבלה אינה אוסרת כל החמיכות כולן דאע"ג דאמר רבי יודע מין במינו לא בטיל לא שמעינן ליה הכי כל שטעם אחר של היתר מעורב בו ע"כ אבל בחמץ בפסח בתבשיל כיון דאוסר במשהו בין במינו בין אבל אם במינו א"כ אפילו תימא דכיון שכבר אחר של היתר מעורב בו תשיב אינו מינו מכל מקום הא אוסר במשהו אפילו אבל אם במינו: נמצא יפה כוונו הדרישה והגיה מדש בזה דבחמץ בפסח אוסר אותה המחיכה לעולם אח"כ האחרות. ונעל כרחך צריך לפרש גם דברי ר' מרדכי יפה דחמץ בפסח דכתב כאן היינו כמ"ש הגיה מדש שנתערבה המחיכה אחר הפסח או מייני שנתערבה בינם או מייני שנתערבה בערב פסח אחר חצות וכמו שאכתוב בסמוך: וראיה לדברי דהא כתב הטור אורח חיים סימן תס"ז (ריא.) דאמה שנמצאת בקדירה נאסרת הכף שהגיקו בה הקדרה שמוה בקדרות אחרות כולן אסורות עכ"ל ועוד ראיה ממ"ש מהרמ"א שם בהג"ה סעיף י"ב גבי מצה בתרגולת דאם נתערבו התערובות ויש הפסד מרובה ומגיעה שמחת יום טוב יש להקל בכל זה בספיקות איסור דרבנן שהוא משהו ויש להתיר שאר תבשילים שיש בהן תערובת מאותו תבשיל של הנשר שנשרה במים או נמלג עכ"ל משמע הא ודאי איסור דרבנן כגון שנמצא מצה שלימה בודאי על בשר וכהאי גוונא יש לאסור התערובת השני ג"כ אפילו בהפסד מרובה אע"פ שהבשר לא נאסר אלא מחמת משהו: ומידהו יש להשיג על הדרישה מטעם אחר (וכמו שהשגתי עליו בשפתי כהן לקמן בסימן קל"ד סעיף קטן ט"ז ובשפתי כהן סימן זה ס"ק ט"ז הראיתי מקום לעיין שם וע"ש) לפי מה שנראה מדבריו דאפילו במין במינו לרבי יודע לא אמרינן שאין המחיכה שנאסרה ממשהו אין אוסרת שאר המחיכות אלא

חידושי הגרשוני צב א) ואם נתערב יבש ביבש לא אמרינן בשום איסור וכו' והאריך בפלפול וכתב משא"כ בחמץ בפסח דאף אם נשער כולו כאילו האיסור לחוד נפל לשם לתערובות שני אפילו לאינו מינו מ"מ אוסר במשהו. וא"כ מה מועיל תערובת שני יותר מן הראשון עכ"ל כבודו במקומו מונח אבל לא דק כראוי בתוס' שהרי שם מיירי שנפל ההתיכה הנאסרת למינה וכו'. ואני אומר כבודו במקומו מונח הוא לא דק והמדקדק בדברי התוספות והרא"ש שם יראה בנקל שצדקו דברי

גליון מהרש"א

כב ומש"ה כתב הטור כו' וב"ש חמץ בפסח לדידן. במגן אברהם סימן תס"ז ס"ק י"ג כתב על הט"ז שהפריז על המדה:

אמרי בינה

יב) מקרא דולקח דם הפר. היינו כמ"ש הט"ז לקמן סימן ק"ב ס"ק ה' יעו"ש:

יג) לא מבעיא דלא נעשה נבילה כו'. זה לשון הב"ח האי אפילו שכתב הטור נראה דהכי קאמר לא מבעיא איסור משהו בשאינו מינו כגון שנאסר בתערובות חמץ בפסח ועבר עליו הפסח דאין איסורו אלא מדרבנן אלא אפילו מין במינו שאסור במשהו מדאורייתא לר' יהודה ואפילו הכי לא נעשית כולה נבילה ע"כ:

יד) וכן ספק בלבוש כו' וע"ב מה שפסק כאן כו'. ר"ל דמה שפסק הלבוש כאן דאם אינו מכיר החתיכה האסורה בפסח דבטל ברוב כמו שהביא הט"ז לשונו לעיל בסמוך הוא סותר דברי עצמו שבסימן תמ"ז פסק דאינו בטל ברוב:

הגהות והערות

יא) נראה דכונת הט"ז למשנה פרק כיסוי הדם (פז ע"ב) ר' יהודה אומר אין דם מבטל דם ופירש רש"י דקסבר מין במינו לא בטיל, אבל הלימוד מולקח את דם הפר ליתא שם רק בפרק גיד הנשה (דף צח ע"ב) ובמנחות (כב ע"ב):

הלכה ברורה

בענין הלכות מגילה

הלכות מגילה

מגילה ... ומגילה ... ומגילה ... ומגילה

ליבו יגאה בה׳ ולבו רם בה׳ רחב פי על אויבי ושמחתי בישועתך

אמונתו

ליבו יגאה בה׳ ולבו רם בה׳ רחב פי על אויבי ושמחתי בישועתך. ״ליבו יגאה בה׳״ ולבו רם בה׳ ״רחב פי על אויבי״

הלכות שבת

פרק ראשון

הלכות שבת

(א) שבת אחת מן הלכות שבת, ואם אינו יודע אלא הלכה אחת מן הלכות שבת, הרי זה לומד אותה ומלמד אותה ומקיים אותה. ואם אינו יודע אלא מלאכה אחת מן המלא

רב חסדא סבר כמאן דאמר עריפה מיתה וכדא סבר כמאן דאמר עריפה מיתה. ורבא סבר כמאן דאמר עריפה מיתה. ומבלא דכמתניתא (דף ב.) כשמסיה מגיעה לחלדין, נמצינן שמוצה לחולין, ואם יכול לאוכלה: הני מילי בבלא ונוסחי גני פלגתא דאמרי תורה אור דתנן ג) "יכול האומר תרלה של ע עולה תהא כולה עולה ת"ל כל אשר יתן ממנו לה' יהיה קדש ממנו לה' ולא כולו לה' יכול תצא לחולין ת"ל יהיה קדש האכיצד? חמר לרבי עולות ודמיה חולין דברי מאיר ר' יהודה: מחוסרות אבר. שהרי אותו הכי נמי דברי רבי מאיר ר' יהודה: מחוסרות אבר. שהרי אותו הוה קבע מתנה שלקוה זה לא הקריב שנה אלא לפי חשבון: באומר דברי עולות שולה אלימה והוה נדר לאקדיש לבדק הבית. הכי מל

גלגל הרביעי

מאמר ראשון

מאת: ר' יעקב אלעזר

[illegible]

[illegible]

[illegible]

הרב מרדכי אליהו: "אין לי ברירה אחרת, אני מוכרח לבוא לבחירות"

"אני לא מוכן לשלם מחיר אישי, אבל אם אני לא אלך – אני אשם בכל מה שיקרה לעם ישראל"

והאמוראים אלא בבב"ח, אבל בשאר איסורים כו"ע מודו דאפשר לסוחטו (דהיינו אפשר להפרידו) מותר.[72] ולפ"ז אין מקום לתליית התוס' דמ"ד אפשר לסוחטו מותר לית ליה חנ"נ בשאר איסורים, דהא לא תלי זה בזה.[73]

ב.
גדר דין חנ"נ בשאר איסורים

כתבו התוס' בחולין (צו: ד"ה אפילו) שאם מולחים בשר הרבה בגיגית שאינה מנוקבת, וחתיכה א' היא חציה בתוך הציר וחציה חוץ לציר, א"צ להשליך אלא מה שבתוך הציר, אבל מה שחוץ לציר מותר, ולא אמרינן שיפעפע הדם למעלה ויאסור כל החתיכה. ואף אם יש שומן בבשר שבתוך הציר לא אמרינן דנעשה נבילה מחמת הדם וחוזר ואוסר מה שחוץ לציר, דלא אמרינן חנ"נ לאסור שאר החתיכות אלא היכא שהאיסור מכח עצמו יכול להתפשט בכל החתיכות דומיא דטיפת חלב. והראיה לכך דהא בכמה מקומות אסרינן כדי קליפה, ולא אמרינן שאוחו כדי קליפה יחזור ויאסור מה שאצלו עד שיאסר הכל. אלא ע"כ צ"ל שאין הנאסר יכול לאסור אלא במקום שהאיסור יכול לילך שם.

והנראה לומר בביאור דברי התוס', דלכאורה צ"ע בדעת ר"ת דאמרינן חנ"נ אף בשאר איסורים. דבשלמא בבשר בחלב דכל א' בפני עצמו הוא היתר ורק כשנתערבו ביחד נאסרו, א"כ מסתבר לומר שכל התערובת כולה נעשית כגופו של איסור. אבל

72 והעיר הר"צ שכטר שליט"א דהכי מוכח מדברי הגמ' בחולין (קיב.) בהך ד"חרתי גללי מלחא", וכמו שכתבו התוס' שם (ד"ה תרי).

73 כבר נחלקו הרשב"א והטור (סי' קו) אם אפשר לסוחטו אסור אף למאן דלית ליה חנ"נ בשאר איסורים. ועיי"ש בביאור הגר"א (ס"ק ג-ד) שפי' שנחלקו במח' רש"י והר"ן אם חנ"נ ואפשר לסוחטו הם ב' עניינים נפרדים או לא, ולדעת הרשב"א שאינם תלויים זב"ז כו"ע מודו דאפשר לסוחטו אסור. [אך מדברי הרשב"א לחולין (קח: ד"ה קסבר) משמע שהבין דאפשר לסוחטו פירושו חנ"נ, אלא דאפ"ל למ"ד אפשר לסוחטו מותר מ"מ החתיכה עצמה אינה חוזרת להיתרה.] אולם מדברי רבנו מבואר איפכא, שאם חנ"נ ואפשר לסוחטו אינם תלויים זב"ז, אפי' מאן דאית ליה חנ"נ בשאר איסורים מודה דאפשר לסוחטו מותר.

עוד יש להעיר דמדברי רבנו מבואר שהבין שאם נחלקו האמוראים באפשר להפרידו בבב"ח, א"כ מסתבר הוא דכו"ע מודו דאפשר להפרידו בשאר איסורים מותר. אולם הרשב"א לחולין שם הביאו שהרמב"ן פי' שאמנם נחלקו האמוראים בדין אפשר להפרידו בבב"ח, ומ"מ אף למ"ד אפשר להפרידו מותר, אין התתיכה עצמה שנאסרת חוזרת להיתרה לעולם, בין בבב"ח בין בשאר איסורים. ומאי דקאמר אפשר להפרידו מותר פירוש הדבר דאין החתיכה הנאסרת אוסרת שאר החתיכות במינה.

בשאר איסורים מאי איכא למימר, הרי יש רק בליעת איסור בתוך החתיכה, ולמה נחשבת כל החתיכה כגופו של איסור לענין זה שצריך לבטל כל החתיכה כדי שלא תאסור שאר החתיכות בתערובת.

ובפשוטו היה נראה לבאר דה"ט דחתיכה נעשית נבילה בשאר איסורים משום דטעם כעיקר, וע"י נתינת טעם הרי ההיתר נהפך להיות איסור, וממילא כל החתיכה נחשבת כגופו של איסור.[74] אך א"כ קשה, דהיכי אמרינן שאין הנאסר יכול לאסור אלא במקום שהאיסור יכול לילך שם, הא כל שהאיסור נתן טעם ב"נאסר" הרי הוא נעשה כגופו של איסור, וממילא מסתבר שיוכל לאסור בכל מקום שהוא בעצמו יכול להתפשט אף אם האיסור שנבלע בו אינו יכול להתפשט לשם.

אלא ע"כ ממאי דאמרינן שאין הנאסר וכו' הרי מוכח דגדר ענין חנ"נ בשאר איסורים אינו שההיתר נהפך להיות איסור, דלעולם אין ההיתר נהפך לגופו של איסור ע"י נתינת טעם, אלא יש דין בחשבון שיעור ששים שצריך כדי לבטל טעם האיסור, דלא סגי בששים כנגד בליעת האיסור, אלא צריך ששים אף כנגד כל החתיכה שהחזיקה את האיסור והביאה אותו לתוך תערובת זו. וממילא במקום שאין האיסור יכול להתפשט א"צ לבטל שום דבר, ואין הנאסר יכול לאסור כלל, שה"נאסר" מעולם לא נאסר באמת וכמו שנתבאר, דלעולם לא נעשה כגופו של איסור כלל, אלא רק יש בו בליעת איסור.[75]

ג.
חנ"נ בחצי חתיכה

שוב הוסיפו התוס' בחולין שם שר"א ממיץ מחלק באופן אחר, דמה של"צ להשליך אלא חלק החתיכה שנמצא בתוך הציר היינו משום דלא אמרינן חנ"נ **במקצת חתיכה** אלא רק **בכל החתיכה**. אבל לעולם היכא שכל החתיכה נאסרה ונעשית נבילה שפיר יכולה לאסור שאר החתיכות אף אם האיסור שבה מצד עצמו אינו יכול להתפשט לשם.

והנה מדברי התוס' מבואר שהבינו דר"א ממיץ מיירי אף כשנאסרה חצי החתיכה ע"י בישול ברוטב כגון שנפלה טיפת איסור על חתיכת בשר שמינה שמקצתה ברוטב

74 ואמנם כך ביאר הפמ"ג (סי' צב שפ"ד ס"ק יב) ועוד מפרשים, ועיין מה שכתבנו בזה לקמן (סי' עו הע' 20).

75 עיין מה שהאריך בזה רבנו בשיעוריו בעניני תערובות (סי' עו), ועיין עוד בזה בס' בעקבי הצאן (סי' כד אות ט"ו).

ומקצתה חוץ לרוטב. שהרי כתבו דלסברת ר"א ממיץ אין ראיה מדין כדי קליפה דאין הנאסר וכו', דאף אם הנאסר יכול לאסור אף במקום שהאיסור אינו יכול להתפשט, מ"מ לא שייך לומר שהכדי קליפה יחזור ויאסור מה שסמוך לו, דהא לא אמרינן חנ"נ במקצת חתיכה. ואם איתא דר"א ממיץ לא מיירי כשנאסרה חצי החתיכה ע"י בישול, אלא לעולם בכה"ג שפיר אמרינן חנ"נ אף במקצת חתיכה, א"כ עדיין צריכים אנו לסברת התוס' שאין הנאסר וכו' כדי לפרש למה מקצת חתיכה שנאסרה ע"י בישול אינה חוזרת ואוסרת שאר החתיכה מדין חנ"נ.

אולם נראה באמת דלעולם לא מיירי ר"א ממיץ אלא **בסוג בליעה שדרכה ליכנס רק למקצת החתיכה** כגון בליעת צלי או מליח. ולדעתו אף היכא שנאסרה כל החתיכה ע"י בליעה כזו, כגון היכא שהחתיכה שמינה, שהיא מוליכה בליעת האיסור בכולה כמבואר בשו"ע (סי' קה ס"ה), מ"מ לא אמרינן ביה חנ"נ, משום דכך היא **מהות הבליעה** בצלי ומליח, דמצד עצמה אינה מבליעה בכולה אלא במקצתה, ובבליעה כזו לא אמרינן חנ"נ.

ועיין בש"ך (סי' צב ס"ק טז) שהביא בשם הת"ח דאף דנהגינן לשער כל מליחה בס' משום דחיישינן לדבר שמן, מ"מ במקום הפסד מרובה יש להקל ולומר שע"י מליחה אין החתיכה נאסרת אלא כדי קליפה בלבד וגם לא נעשית נבילה.[76] ונראה לפרש דס"ל להת"ח שיש להקל בדין חנ"נ במליחה עפ"י צירוף השיטות, דהא דעת רבינו אפרים היא דלא אמרינן חנ"נ בשאר איסורים כלל, ואע"ג דקיי"ל בעלמא כר"ת דאמרינן חנ"נ גם בשאר איסורים, הא דעת ר"א ממיץ היא דלא אמרינן חנ"נ בבליעה במקצת החתיכה. ומעתה במקום הפסד מרובה יש להקל ולומר דלא שייך חנ"נ בחתיכה שנמלחה אפי' אם החתיכה היא שמינה. דהא אפי' בדבר שמן שמליחה אוסרת בו עד ס' אין פירושו שבליעת מליח מתפשטת בכל החתיכה השמינה, אלא שהשומן מוליך את הבליעה במקצתה לכל החתיכה, אבל לעולם היא נקראת רק בליעה במקצתה, ולדעת ר"א ממיץ בבליעה כזו לא אמרינן חנ"נ אף אם נאסרה כל החתיכה מחמתה.[77]

76 והוא דלא כמו שהעלה הב"ח ליו"ד (סי' כב) דלדידן דקיי"ל כר"ת דחנ"נ אף בשאר איסורים ה"ה נמי י"ל חנ"נ בקליפה שנאסרה ע"י מליחה. ועיין בדגמ"ר על הש"ך (סי' צב ס"ק טז) שהעיר שגם מדברי הרמ"א (סי' קה ס"ח [כצ"ל]) משמע דס"ל דאמרינן חנ"נ אף במליחה, ועיי"ש ביד אברהם.

77 עיין בש"ך (סי' כב ס"ק י) שביאר שיטת הת"ח באופנים אחרים, או דמעיקר הדין קיי"ל כרא"מ דלא אמרינן חנ"נ בחצי חתיכה, רק חיישינן לדבר שמן, וממילא במקום הפסד מרובה מקילינן ולא חיישינן לדבר שמן, א"נ שלא החמירו חכמים לומר חנ"נ בשאר איסורים אלא מפני שגזרו אטו בב"ח, ולכן לא גזרו אלא דומיא דבב"ח דדרך בישול אסרה תורה [וכמו שהביא הב"י (סי' צב) בשם הר"ן לחולין (מד: בדפי הרי"ף)]. ולכאורה נפק"מ בתרתי. הדא, לענין מליחת דבר שמן. דלטעם הא' בש"ך

ד.
חנ"נ בתערובת לח בלח

ד נחלקו הראשונים בדעת ר"ת אי אמרינן חנ"נ אף בתערובת לח בלח. דהנה מדברי התוס' בחולין (ק. ד"ה בשקדם) מבואר דס"ל דאמרינן חנ"נ אף בתערובת לח בלח, ומש"ה נדחקו ליישב אמאי לא אמרינן חנ"נ בההיא דיין נסך שנפל לבור מלא יין. אולם הרשב"א בתוה"ב (ב"ד ש"א, ז:) הביא בשם הראב"ד דלא אמרינן חנ"נ היכא שנתערב האיסור לח בלח.

והנראה לבאר בזה, דהא אמרינן בחולין (קח.) "כיון שנתן טעם בחתיכה, חתיכה **עצמה** נעשית נבילה". ומזה יש לדייק דלא אמרינן חנ"נ אלא **בעצמה של חתיכה**. אך יש לדון מהו **עצמה של חתיכה**. ונראה שבזה נחלקו הראשונים. לדעת הראב"ד "עצמה של חתיכה" פירושו **חתיכת ההיתר שהחזיקה את האיסור וגרמה לתערובת השניה**. וזה לא שייך אלא היכא **שטעם** איסור נבלע **בבעין** ואח"כ נפלה אותה חתיכה לתוך היתר אחר. אבל כשנתערב האיסור בתחילה יבש ביבש שלא נבלע טעם האיסור בחתיכת ההיתר, א"נ כשנתערב לח בלח שהכל נבלל ומתפשט בשוה, לא מסתבר לומר דחשיב כאילו היתר הראשון **החזיק** את האיסור והוביל אותו לתערובת השניה. וא"כ אם נפל היתר הראשון הלח הבלוע מאיסור לתוך היתר אחר, א"א לומר שהיתר הראשון גרם לתערובת השניה. אלא יותר נראה לומר דחשיב כאילו נפל האיסור בעין ישר לתוך היתר השני, וממילא ל"צ ס' אלא כנגד האיסור עצמו כמו בתערובת הראשונה.[78] מאידך, התוס' סוברים ד"עצמה של חתיכה" פירושו **החתיכה שיש בה טעם איסור.**

י"ל חנ"נ הואיל וכל החתיכה נאסרה, משא"כ לאידך טעמא. ועוד נפק"מ, לענין מליחת בב"ח, דלטעם הב' בש"ך י"ל חנ"נ הואיל וחנ"נ בבב"ח הוא מה"ת, משא"כ לאידך טעמא. [וכבר נחלקו בזה הפמ"ג (סי' צב שפ"ד ס"ק טז) והחכ"א (כלל מ"ד דין י"ג).] אך לסברת רבנו מסתבר דלא אמרינן חנ"נ בשום מליחה, אפי' בדבר שמן ואפי' בבב"ח.

78 מעין זה פי' הב"י (סי' צב) בדעת הר"ן לחולין, דהואיל ובלח הכל מתערב ומתפשט בשוה נמצא שאין האיסור מעורב בהיתר הראשון בלבד (לאחר שנפל הכל לתוך היתר השני). וכן משמע מלשון הרשב"א בתוה"ב שם. אולם המרדכי בחולין (סי' תרצז) פי' באופן אחר, וז"ל "ודוקא בחתיכה עצמה מטעם חשיבות החתיכה ואיסור ניכר ומובדל הוא נעשית נבילה". ומדבריו משמע דחנ"נ תלוי **בחשיבות החתיכה**. והעיר בחי' רעק"א (סי' צב ע"ד הש"ך ס"ק יד) דנפק"מ לענין חתיכה שנאסרה ואח"כ נתרסקה ונימוחה, דלסברת המרדכי אמרינן חנ"נ וצריך ס' כנגד כולה הואיל ובשעת הבליעה היתה חתיכה חשובה, אבל לדעת הרשב"א ל"צ ס' אלא כנגד האיסור, דהואיל ועכשיו הכל נבלל ומתפשט בשוה, ממילא לענין תערובת השניה חשיב כאילו האיסור עדיין עומד בעין.

29

ואף בתערובת לח בלח יש טעם איסור בתוך ההיתר. וא"כ שפיר שייך לומר שאותו היתר הלח נעשה נבילה וצריך ס' בהיתר השני כדי לבטל אפי' ההיתר הראשון.

ועיין בש"ך (סי' צב ס"ק טו) שכתב דמעולם לא נתכוין הראב"ד לחדש דלא אמרינן חנ"נ בתערובת לח בלח אלא בשאר איסורים משא"כ בבב"ח.[79] ונראה לבאר שהש"ך הבין דה"ט משום דדוקא לגבי שאר איסורים שייך לומר דעיקר דין חנ"נ הוא שצריך לשער ס' אף כנגד חתיכת ההיתר שגרמה לתערובת השניה, דהא לגבי שאר איסורים ליכא נפק"מ בהך דינא דחנ"נ אלא לענין שיעור ביטול בתערובת השניה. משא"כ בבב"ח, דאיכא נפק"מ בעצם תערובת בשר בחלב לענין מלקות, דסגי באכילת כזית משניהם כדי להתחייב מלקות. וא"כ מסתבר **דעצמה של חתיכה** לגבי בב"ח פירושו אותה חתיכה שיש בה טעם בשר או טעם חלב.[80]

ה.
חנ"נ באיסור דבוק

כתב הש"ך (סי' צו ס"ק ט) בשם הלבוש שאם חתך צנון בסכין של ע"ז נעשה נבילה וצריך ס' כנגד כל הצנון אף אם לא חתכו דק דק. ותמה עליו הש"ך דכיון דרק כדי נטילה נעשה נבילה תסגי ליה בס' כנגד מקום הנטילה. ואין לומר שנתכוין הלבוש למה שכתב מהר"ם מלובלין בתשו' דאע"ג דמתחילה רק מקום הנטילה נעשה נבילה, מ"מ מיד כשנותנו בתבשיל נעשה כל הצנון נבילה משום דהוי אוחו מקום נטילה איסור דבוק. דזה אינו, דכיון דאין מקום הנטילה אסור מצד עצמה, וגם אין האיסור ניכר ומובדל, וגם אינה אלא כדי נטילה, לא שייך למימר ביה איסור דבוק, עכ"ד.

הרי דס"ל להש"ך דלא אמרינן חנ"נ באיסור דבוק אלא **באיסור מחמת עצמו**. והנראה לומר בביאור הדבר, דהנה הט"ז (סי' צב ס"ק יב) הביא בשם הסמ"ק דה"ט דאמרינן חנ"נ בשאר איסורים רק באיסור דבוק (כמבואר ברמ"א שם ס"ד) משום דהיכא שחתיכת ההיתר דבוקה באיסור חיישינן שמא פעם א' תצא החתיכה חוץ לרוטב ותיעשה נבילה. ולפי זה הטעם מסתבר דלא אמרינן חנ"נ באיסור דבוק אלא **באיסור מחמת עצמו** ולא **באיסור בלוע**, דהא אפי' אם תצא החתיכה (עם איסור הדבוק) חוץ לרוטב לא תיאסר אלא מדין צלי (כלומר שנגיעת האיסור בחתיכה בלי רוטב נידון

79 ודלא כס' "אפי רברבי" שכתב רק שיש להחמיר בבב"ח אפי' בלח, ומדבריו משמע דמעיקר הדין אף בבב"ח לא אמרינן חנ"נ בתערובת לח בלח.

80 עיין עוד בזה בשיעורי רבנו בעניני תערובות (סי' פא אות א').

כצלי), והרי אין בליעת איסור אוסרת חתיכת היתר בצלי, שאין הבלוע יוצא מחתיכה לחתיכה בלי רוטב כמבואר בשו"ע (סי' קה ס"ז). לפיכך אין טעם לומר חנ"נ באיסור דבוק אלא דוקא באיסור מחמת עצמו שיכול לאסור חתיכה שכנגדה אפי' בצלי.

סימן סו

מריקה ושטיפה

כתב השו"ע (סי' צב ס"ה) טיפת חלב שנפלה על הקדירה שאצל האש מבחוץ, אם נפלה כנגד התבשיל אין צריך אלא ס' כנגד הטיפה, אבל אם נפלה במקום הריקן נאסר הכלי עד סמוך לרוטב. ובביאור הגר"א שם (ס"ק כו) ציין שהמקור לכך הוא מהא דאמרינן בזבחים (צו:) בישל במקצת כלי טעון מריקה ושטיפה כל הכלי, וטעמא מאי אמר קרא "ואם בכלי נחשת בושלה" אפי' מקצת כלי, ומדאיצטריך קרא לקדשים שמע מינה דבעלמא אין בליעה מפעפעת בכל הכלי אפי' אם הכלי כולו חם.[81]

והנה איתא בגמ' התם "בישל במקצת כלי טעון מריקה ושטיפה כל הכלי או לא. א"ל אינו טעון, מיד דהוה אהזאה (פי' הזאת דם חטאת שניתז על הבגד שאינו טעון כיבוס אלא במקום הדם) וכו'. א"ל מי דמי, דם לא מפעפע בישול מפעפע וכו'. [ומסקינן] בישל במקצת הכלי טעון מו"ש כל הכלי משא"כ בהזאה וכו', וטעמא מאי אמר קרא ואם בכלי נחשת בשלה, ואפי' במקצת כלי."

ותמהו התוס' שם (ד"ה בישל) דמאי קמבעיא ליה, דאי מיירי בשכל הכלי הוא חם, וקבעי ליה אי בישול במקצת הכלי מפעפע בכל הכלי או לא, א"כ בשאר איסורים נמי תיבעי ליה ולא רק בקדשים. ועוד הק' בס' האגודה (הובא בביאור הגר"א שם) דאי קמיבעיא ליה אי מפעפע בכל הכלי או לא, א"כ היכי ס"ד לפשוט ליה מדם, הא בכיוצא בו בדם כגון שמקצת הכלי צונן פשיטא ליה דא"צ מריקה ושטיפה אלא במקום שבלע.

ותי' שם האגודה עפ"י מה שכתב הרשב"א בשם הר"י שרוטב מפעפע ומתפשט מעט יותר ממקום בישולו, ולדבריו י"ל דמאי דקמיבעיא ליה בגמ' היינו אם החמירה התורה לעשות מריקה ושטיפה בכל הכלי הואיל ומתפשטת הבליעה יותר ממקום בישולה או דילמא ל"צ מו"ש אלא דוקא במקום שיש לחשוש דאולי התפשטה הבליעה לשם. ולהכי קמייתי ראיה מהזאת דם חטאת מפני שידוע שגם טיפת דם שנפלה על

81 ומעין זה הביא הב"י שם בשם תשו' מהר"ם מרוטנבורג.

מן הדין.[19] ז) ועוד הביא הרשב"א לחולין (צח: ד"ה והא) בשם הר"י דטכע"ק דאורייתא אך אין לוקין עליו משום דדמי לחצי שיעור שאסור מה"ת אך אין לוקין עליו.

ב.

ולכאורה שיטת ר"ת צ"ע, דאמאי ילקה על אכילת כזית מן התערובת, הא לא אכל כזית מן האיסור. וכתב הרא"ש שם דה"ט משום דכיון שנתן האיסור טעם בהיתר **נהפך ההיתר כולו להיות איסור.** וכן מבואר מלשון הש"ך בפסחים (מד: ד"ה חייב) "דאיתעביד ליה כוליה איסור".

ובפשוטו היה נראה לומר דר"ת אזיל לשיטתו בזה. דהנה איתא בחולין (קח.) דלדעת רב אם נפלה טיפת חלב על חתיכת בשר, כיון שנתן טעם בחתיכה חתיכה עצמה נעשית נבילה ואוסרת כל החתיכות כולן מפני שהן מינה (דרב סבר כר"י דמין במינו לא בטיל). ועיין בתוס' (ק. ד"ה בשקדם) שהביאו מת' הראשונים אי אמרינן חתיכה נעשית נבילה רק בבשר בחלב או אף בשאר איסורים. דדעת רבינו אפרים היא דלא אמרינן הכי אלא בבב"ח, ואילו ר"ת סובר דאמרינן הכי אף בשאר איסורים. ולהלכה נחלקו בזה המחבר והרמ"א (סי' צב ס"ד). והיה נראה לומר דר"ת אזיל לשיטתו דס"ל דטכע"ק פירושו דע"י נתינת טעם איסור בהיתר **נהפך ההיתר להיות איסור**, ומש"ה חתיכה נעשית נבילה גם בשאר איסורים.[20]

אולם נראה שא"א לפרש כן בדעת ר"ת. דהנה נחלקו הרשב"ם והתוס' (קח: ד"ה אמאי) אם מלח ותבלין הבלועים מדם בטלים בס' או לא. דדעת הרשב"ם היא שאפי' מלח ותבלין האסורים מחמת בליעה אינם מתבטלים אפי' באלף הואיל ועבידי לטעמא. וכן כתבו הרמב"ן והרשב"א שם בשם ר"ת. אמנם התוס' חולקים וסוברים דאע"ג דמלח ותבלין עבידי לטעמא, מ"מ כשאינם אסורים מחמת עצמם אלא מחמת בליעת

19 משמע דס"ל שאין עונשין מן הדין אף במה מצינו. עיין בזה בר"ן לנדרים (ד: ד"ה תיתי) ובמל"מ להל' נזירות (פ"ב הי"ז).

20 רבינו היה רגיל להביא פירוש זה בשם המנחת ברוך. וכך כתבו גם היד אברהם (על הרמ"א שם), הפמ"ג שם (שפ"ד ס"ק יב), והערוה"ש שם (סכ"ז). והעיר הר"מ וויליג שליט"א דלכאורה הכי מבואר גם מדברי הרשב"א בחוה"ב (כ"ד ש"א, ז:), שהרי הביא דעת הראב"ד דלא אמרינן חנ"נ בשאר איסורים בתערובת לח בלח, והק' עליו מהא דמבואר בחולין (קח:) דאמרינן חנ"נ בבב"ח אפי' לח בלח, ותי' דשאני בב"ח דהוי איסור מחמת עצמו, משא"כ בשאר איסורים שאין היתר מצטרף לאיסור (פי' שאין ההיתר נהפך להיות איסור). הרי להדיא שהבין הרשב"א דדין חנ"נ תלוי במה שנהפך ההיתר להיות איסור.

איסור אינם חמורים יותר מאותו איסור הנבלע בהם. וממילא הואיל ודם בטל בס', ה"ה נמי המלח והתבלין בטלין בס'. ולענין הלכה פסקו השו"ע (סי' קה סי"ד) והרמ"א (סי' צח ס"ח) כדעת בעלי התוס'.

ומעתה צ"ע, שהרי הרמ"א פסק כדעת ר"ת דדין חנ"נ נוהג אף בשאר איסורים, ומאידך פסק כדעת בעלי התוס' דמלח הבלוע מדם שפיר מתבטל בס'. ואם איתא דמדין טכע"ק נהפך ההיתר להיות איסור, ומטעם זה גופא אמרינן דחנ"נ אף בשאר איסורים, א"כ מסתבר שהמלח יהיה נחשב כאיסור מחמת עצמו ולא יהא בטל אפי' באלף. ובשלמא לדעת המחבר ניחא, שהרי הוא פסק (סי' צב ס"ד, סי' צט ס"ג) כרבינו אפרים דלא אמרינן חנ"נ בשאר איסורים, אבל לדעת הרמ"א קשה.

ועוד קשה, דהנה כתב השו"ע (סי' קא ס"ב) "שאין דין חתיכה הראויה להתכבד (פי' שאינה בטילה אפי' באלף) אא"כ איסורה מחמת עצמה כגון נבילה ובב"ח, אבל אם נאסרה מחמת שקבלה טעם מאיסור ולא היה בה ס', אפי' למי שסובר חתיכה עצמה נעשית נבילה אין לה דין חתיכה הראויה להתכבד." ולא השיג עליו הרמ"א בזה. ולכאורה צ"ע, דאם איתא דלדעת ר"ת חנ"נ מפני שההיתר נהפך להיות איסור, אמאי אין בה דין חתיכה הראויה להתכבד, הרי החתיכה עצמה נעשית כחפצא דאיסורא, ודמיא ממש לחתיכה האסורה מחמת עצמה.

ועוד קשה, שהרי הש"ך (סי' צב ס"ק יב) הביא בשם הר"ן דחנ"נ בשאר איסורים אינו אלא מדרבנן. ואם איתא דלר"ת חנ"נ הוא מדין טכע"ק, היאך אפשר להיות דטכע"ק הוא מה"ת, ואילו חנ"נ אינו אלא מדרבנן.[21]

ג.

אלא ע"כ מכל זה מוכח שאף ר"ת הסובר שלוקין גם אם אכל רק כזית מן התערובת לא נתכוין לומר דמדין טכע"ק נהפך ההיתר להיות איסור. אלא ר"ת רק חידש דין בנוגע לשיעור כזית הנצרך לחיוב מלקות באוכל מאכלות אסורות, שכדי להתחייב מלקות על אכילת איסור ל"צ לאכול דוקא כזית של איסור, אלא סגי באכילת כזית **אוכל המוטעם**

21 ואמנם בחי' רעק"א שם הביא שמלשון התוס' בחולין (ק.) משמע דס"ל שהוא מה"ת. אך עיין בתוס' (קח: ד"ה אמאי) שכתבו להדיא דחנ"נ בשאר איסורים אינו אלא מדרבנן, וכבר העיר על כך הפלתי (סי' צב ס"ק ט). ורבנו מסר בשם הגר"ח ז"ל דהכי קיי"ל דחנ"נ בשאר איסורים אינו אלא מדרבנן, והוסיף דהכי מבואר ממה שהרמ"א (סי' צב ס"ד) מיקל רק בשאר איסורים ולא בבב"ח לגבי חנ"נ בתערובת לח בלח.

מיין נסך שנפל לבור וכו׳ והא התם הוי צונן בצונן ש״מ דהם לא ס״ל כהר״ן ע״ש.

אמנם הכנה״ג (סס) כתב דמהרי״ק (שורש קנ״ב שורש ג׳) סובר דחנ״נ בשאר איסורים הוי דאורייתא וכ״כ הכו״פ (פ״ק ע׳) דיש סוברים דחנ״נ הוי מדאורייתא, וכן כתב בחידושי הגרעק״א (פ״ק מ׳) על מ״ש הש״ך דמ״מ לכו״ע אינו אלא מדרבנן וז״ל לענ״ד מדברי התוס׳ (דף ק׳ ע״ב סד״ה דאקדש) ממה דהקשו דלר״ת בכלי מדין איך הגעילו יורה גדולה מבואר דסבירא ליה דהוי דאורייתא עכ״ל, והיינו דבתוס׳ שמה הביאו המח׳ בין רבינו אפרים ור״ת אי אמרינן חנ״נ בשאר איסורים, וכתבו התוס׳ דלרבינו אפרים ניחא מה שצוה הכתוב להגעיל כלי מדין, דהשתא יורה גדולה שא״א להגעיל בתוך כלי אחר היכי מישתרי הא אין במים ששים לבטל האיסור, ואי שיחזור ומגעילה בשניה והלא המים הראשונים נעשו נבילה [לר״ת] וחוזרין ואוסרין, ואי לא משערינן אלא באיסור עצמו [כרבינו אפרים] ניחא עכ״ל התוס׳, ואי נאמר דלר״ת חנ״נ בשאר איסורים לא הוי מדאורייתא א״כ מה הקשו תוס׳ לר״ת מהגעלת כלי מדין, הא יש לתרץ דמגעילין כמה פעמים עד שיצא הטעם והמים לא נעשו נבילה דהא מה״ת בשאר איסורים לא אמרינן חנ״נ, ומדהקשו התוס׳ ש״מ דסוברים דלר״ת חנ״נ בשאר איסורים הוי מה״ת וכן כתוב להדיא בפרמ״ג (שפ״ד סימן ל״ג ס״ק ג׳ וסי׳ ל״ה שפ״ד ס״ק כ״ב). ועי׳ בכו״פ (פק״ט) שרוצה לתרץ דבאמת ס״ל לתוס׳ דהוה מדרבנן, ומה דהקשו מהגעלת כלי מדין צ״ל דהלא רואים מפורש דהתורה התירתו וא״כ אין כח ביד חכמים לאסור מה שמפורש בקרא להיתר כמ״ש הט״ז (סי׳ ק״ז סק״ב) ובהגעלת כלי מדין כתוב להדיא דלא אמרינן חנ״נ בשאר איסורים ועי״ש שאומר שזה קצת דוחק ובחתם סופר (חולין ק״ח ע״ב) נשאר כן בתירוץ הזה ע״ש.

ואנן נקטינן דהוי דרבנן כמו שכתב הש״ך (פ״ק י״ב) והט״ז (פ״ק י״ב) להדיא ונפק״מ להקל בספיקן כמו שכתב הט״ז וכגון אם נפלה לאינה מינה ונשפך, כלו שנפל לתבשיל חתיכה בלוע מאיסור שאינו מינו שנאסרה מה״ת והיה בתבשיל ששים נגד האיסור ולא ידעינן אם היה ששים נגד כל החתיכה הוי ספק דרבנן ולקולא עי״ש.

ד

סברת המח׳

והנה בביאור המח׳ אי חנ״נ הוא מה״ת או דרבנן כתב הפרמ״ג (שפ״ד סימן ל״ג ס״ק י״ב) דיש לתלות את זה בפלוגתא רבינו חיים כהן ור״ת המובא בטור (סימן ל״ה), דרבינו חיים כהן ס״ל [וכן דעת הטור שם] דאיסור הנבלע בחתיכה ונתן בה טעם אם אין בו כזית בכדי אכילת פרס אך דהחתיכה אסורה מה״ת דטעם כעיקר אסור מה״ת, מ״מ אם אכל כזית מהחתיכה אין לוקין עליו ודינו ככל חצי שיעור שהוא אסור מה״ת דאין לוקין עליו, ורבינו תם סובר דכיון דהאיסור נתן טעם בהיתר א״כ נהפך ההיתר להיות כולו איסור ואפי׳ אם אכל רק כזית מהחתיכה לוקין עליו דחשבינן כאילו החתיכה כולו איסור.

ולפ״ז כתב הפרמ״ג הי״ל דהפוסקים דס״ל חנ״נ בשאר איסורים הוי דרבנן משום דס״ל כרבינו חיים כהן דמדאורייתא לא אמרינן דהיתר נהפך לאיסור ולכן אף שהחתיכה אסורה מה״ת מחמת טעם כעיקר, מ״מ אי נפלה אח״כ לעוד היתר שיש בצירוף יחד ששים נגד האיסור תו אין טעם האיסור בחתיכה ולכן אף החתיכה עצמו חוזרת להיות מותרת מה״ת דהא כבר ליכא טעם, אבל ר״ת שסובר שלוקין על כל כזית משום דס״ל דנהפך ההיתר להיות איסור לכן ס״ל לר״ת דחנ״נ הוא מה״ת [ועיש בפרמ״ג שהקשו קושיא מהמהרי״ק עצמו ואכמ״ל].

אמנם מה דצ״ע על זה דלכאו׳ לא דמיא הא להא וכן הקשה הפרמ״ג בעצמו בספרו גינת ורדים (כלל ס״מ) דאפשר לומר דמה דס״ל לר״ת דטעם כעיקר אסור דאמרינן דההיתר עצמו נהפך לאיסור הוא רק היכי דטעמו וריחו של איסור נרגש בתוכו בכה״ג ההיתר נהפך לאיסור, אבל לענין חנ״נ דאפשר לסתמו י״ל דאפי׳ ר״ת יודה דהוה דרבנן דהא אין מרגישין עוד טעמו וריחו ובכה״ג ודאי דיודה ר״ת דהוה דרבנן דהא מה״ת נתבטל ודי בששים נגד האיסור עצמו א״כ כל שאין טעם האיסור נרגש בחתיכה ודאי מותר מה״ת.

ולענ״ד אפשר להוסיף עוד דאפי׳ אי נאמר שאותה חתיכה אסורה משום דאין הגעלה באוכלין, מ״מ הפליטה של החתיכה ודאי דאין בו טעם האיסור ומהיכי תיתי לומר דחנ״נ מה״ת, דמה דאומר ר״ת דהיתר נהפך לאיסור הוא רק היכי דנרגש טעם האיסור וס״ל דגם לוקין על ההיתר שבו דבמציאות מרגישים טעם האיסור ולכן לוקין על כל כזית וכזית, משא״כ היכי דנתבטל האיסור ולא מרגישין טעם האיסור אז אפי׳ אי נאמר דאותה חתיכה אסורה אבל חנ״נ לגבי חתיכות אחרות מהיכי תיתי לומר כן דהא לא מרגישין טעם האיסור.

ועדיין צריך קצת ביאור בכוונתו דהלא במציאות ההיתר נהפך לאיסור ולוקין אי אכל כזית מן ההיתר משום דנהפך לאיסור ונעשה איסור עצמו, א״כ מאי נפק״מ אי מרגישין טעמו של איסור או לא הלא ההיתר עצמו נהפך לאיסור ולוקין גם על היתר ומה איכפת לן אם הרגיש אח״כ האיסור או לא.

והנה ביד אברהם חידש דכל המחלוקת בשאר איסורים אי אמרינן חנ״נ הוא רק אם האיסור נתערב כ״כ שאין בו כזית בכדי אכילת פרס, אבל אם יש בו כזית בכדי אכילת פרס כו״ע מודו דאמרי׳ חנ״נ והוא מה״ת דבאופן זה כו״ע ס״ל דנהפך ההיתר להיות איסור ולוקה על כל כזית ממנו, ולכן גם לרבינו אפרים והטור והמחבר שפסקו דלא אמרינן חנ״נ בשאר איסורים הוא רק היכי שיש כזית בכדי אכילת פרס אבל אם אין בו כזית בכדי אכילת פרס מודו דאמרינן חנ״נ מה״ת, ומוסיף היד אברהם לבאר דהא כתבו התוס׳ דבבב״ח ס״ל לר׳ אפרים חנ״נ לפי שבבב״ח נעשה כל התערובת איסור דלוקה על חצי זית בשר וחצי זית חלב א״כ בשאר איסורים נמי אם נתערב איסור בהיתר כ״כ שאין בו כזית בכדי אכילת פרס דבזה ג״כ אמרי׳ דנעשה כל התערובת איסור ולוקה על כל כזית ממנו, ושפיר הוה חנ״נ גם לר׳ אפרים [ומיהו צ״ע דוהו רק סברת ר׳ חיים כהן דלוקה בכה״ג על כל כזית אבל הרמב״ם ס״ל דלוקה רק אם אכל כל התערובת דבוה נמצא שאכל כזית איסור וא״כ מהיכי תיתי דר׳ אפרים לא ס״ל כהרמב״ם] ואא״ז שליט״א במטעמיו (פ״ק